

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม สาระที่ 1 การดำรงชีวิต และครอบครัว กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
2. หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี
3. หนังสืออ่านเพิ่มเติม
4. หนังสือสำหรับเด็ก
5. หลักจิตวิทยาเด็ก
6. ความรู้เกี่ยวกับแผนการจัดการเรียนรู้
7. การหาประสิทธิภาพ
8. ดัชนีประสิทธิผล
9. ความพึงพอใจ
10. บริบทของโรงเรียนบ้านหัวขัว
11. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 11.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 11.2 งานวิจัยต่างประเทศ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ตามคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ 293/2551 เรื่อง ให้ใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ลงวันที่ 11 กรกฎาคม 2551 กำหนดให้สถานศึกษาในสังกัด จัดการเรียนการสอนโดยใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยหลักสูตรได้กำหนดรายละเอียดไว้ ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 17-22)

1. วิสัยทัศน์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 17-22) มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลเมืองโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้ และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษต่อ การประกอบอาชีพ และการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

2. หลักการ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีหลักการที่สำคัญ ดังนี้

- 2.1 เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรม บนพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล
- 2.2 เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคและมีคุณภาพ
- 2.3 เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น
- 2.4 เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลา และการจัดการเรียนรู้
- 2.5 เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 2.6 เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์

3. จุดหมาย

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพ ในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียน เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไว้ดังนี้

- 3.1 มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มี

วินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.2 มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต

3.3 มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย

3.4 มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

3.5 มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะมุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

4. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

ในการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

4.1 ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเอง เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

4.2 ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

4.3 ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อม

4.4 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

4.5 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือก และใช้เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้องเหมาะสม และมีคุณธรรม

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก ดังนี้

5.1 รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

5.2 ซื่อสัตย์สุจริต

5.3 มีวินัย

5.4 ใฝ่เรียนรู้

5.5 อยู่อย่างพอเพียง

5.6 มุ่งมั่นในการทำงาน

5.7 รักความเป็นไทย

5.8 มีจิตสาธารณะ

5.9 รักความสะอาด

6. โครงสร้าง

การจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้แบ่งการศึกษาเป็น 3 ระดับ ได้แก่

6.1 ระดับประถมศึกษา (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6) เป็นระดับการศึกษาที่มุ่งเน้นทักษะพื้นฐานด้านการอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ การคิดพื้นฐาน การติดต่อสื่อสาร

กระบวนการเรียนรู้ทางสังคม และพื้นฐานความเป็นมนุษย์ การพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่าง สมบูรณ์และสมดุลทั้ง ด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และวัฒนธรรม โดยเน้นจัดการ เรียนรู้แบบบูรณาการ ให้จัดเวลาเรียนเป็นรายปีวันละไม่เกิน 5 ชั่วโมง

6.2 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3) เป็นระดับการศึกษาที่ มุ่งเน้นให้ผู้เรียน ได้สำรวจความถนัด และความสนใจของตนเอง ส่งเสริมการพัฒนา บุคลิกภาพส่วนบุคคล มีทักษะในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดสร้างสรรค์ และคิดแก้ปัญหา มี ทักษะในการดำรงชีวิต มีทักษะการใช้เทคโนโลยีเพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ มีความ รับผิดชอบต่อสังคม มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด ความดีงาม และมีความภูมิใจใน ความเป็นไทย ตลอดจนใช้เป็นพื้นฐาน ในการประกอบอาชีพ หรือการศึกษาต่อ ให้จัดเวลา เรียนเป็นรายภาค มีเวลาเรียนวันละไม่เกิน 6 ชั่วโมง

6.3 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6) เป็นระดับการศึกษาที่ มุ่งเน้น การเพิ่มพูนความรู้และทักษะเฉพาะด้าน สนองตอบความสามารถ ความถนัด และ ความสนใจของผู้เรียนแต่ละคน ทั้งด้านวิชาการ และวิชาชีพ มีทักษะ มีทักษะในการใช้ วิทยาการและเทคโนโลยี ทักษะกระบวนการคิดขั้นสูง สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้ เกิดประโยชน์ในการศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพ มุ่งพัฒนาตนเองและประเทศตามบทบาท ของตน สามารถเป็นผู้นำ และผู้ให้บริการชุมชนในด้านต่าง ๆ ให้จัดเวลาเรียนเป็นรายภาค มี เวลาเรียนวันละไม่เกิน 6 ชั่วโมง

7. มาตรฐานการเรียนรู้

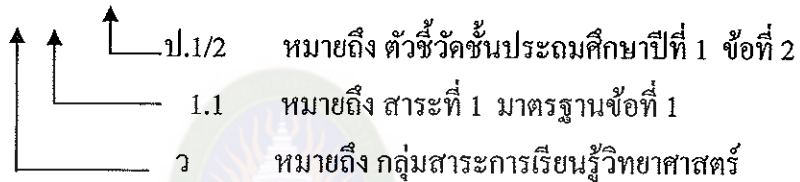
การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความสมดุล ต้องคำนึงถึงหลักการพัฒนาทางสมองและพหุ ปัญญา หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดให้ผู้เรียนเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการ เรียนรู้ ดังนี้ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุข ศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ โดยในแต่ละ กลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนา คุณภาพผู้เรียน มาตรฐานการเรียนรู้ระบุสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ มีคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน และยังเป็นกลไกสำคัญในการ ขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษาทั้งระบบ ที่ช่วยสะท้อนภาพการจัดการศึกษาว่าสามารถพัฒนา ผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่มาตรฐานการเรียนรู้กำหนดเพียงใด

8. ตัวชี้วัด

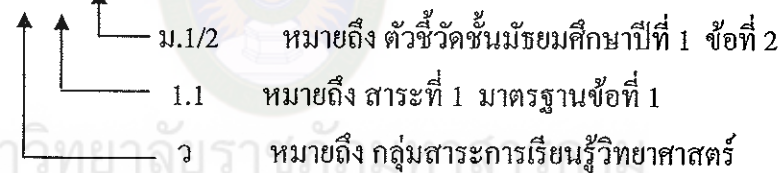
ตัวชี้วัดระบุสิ่งที่นักเรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ รวมทั้งคุณลักษณะของผู้เรียนในแต่ละระดับชั้นซึ่งสะท้อนถึงมาตรฐานการเรียนรู้ มีความเฉพาะเจาะจงและมีความเป็นรูปธรรมนำไปใช้ในการกำหนดเนื้อหา จัดทำหน่วยการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอน และเป็นเกณฑ์สำคัญสำหรับการวัดประเมินผลเพื่อตรวจสอบคุณภาพผู้เรียน โดยหลักสูตรได้กำหนดรหัสกำกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด เพื่อความเข้าใจและให้สื่อสารตรงกัน ดังนี้

8.1 ตัวชี้วัดชั้นปี เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนแต่ละชั้นปีในระดับการศึกษาภาคบังคับ (ประถมศึกษาปีที่ 1- มัธยมศึกษาปีที่ 3)

ว 1.1 ป. 1/2

ว 1.1 ม. 1/2

8.2 ตัวชี้วัดช่วงชั้น เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนแต่ละชั้นปีในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย(มัธยมศึกษาปีที่4- มัธยมศึกษาปีที่6)

9. การจัดเวลาเรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดกรอบโครงสร้างเวลาเรียนขั้นต่ำสำหรับสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนซึ่งสถานศึกษาสามารถเพิ่มเติมได้ตามความพร้อมและจุดเน้น โดยสามารถปรับให้เหมาะสมตามบริบทของสถานศึกษาและสภาพของผู้เรียน โดยในระดับประถมศึกษา (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1- ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6) ให้จัดเวลาเรียนเป็นรายปี โดยให้มีเวลาเรียนวันละ ไม่เกิน 5 ชั่วโมง ทั้งนี้ต้องมีเวลาเรียนรวมตามที่กำหนดไว้ใน โครงสร้างเวลาเรียนพื้นฐานและผู้เรียนต้องมีคุณภาพตามมาตรฐานและตัวชี้วัดกำหนด

10. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนต้องอยู่บนพื้นฐานสองประการคือ ประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนและเพื่อตัดสินผลการเรียน ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ให้ประสบผลสำเร็จนั้น ผู้เรียนต้องได้รับการพัฒนาและประเมินตามตัวชี้วัด เพื่อให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้สะท้อนสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน เป็นกระบวนการที่ให้คุณใช้พัฒนาคุณภาพผู้เรียนเพราะจะช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่แสดงพัฒนาการ ความก้าวหน้าและความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียน รวมทั้งข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ สถานศึกษาในฐานะผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษา จึงต้องทำหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการวัดผลประเมินผลการเรียนของสถานศึกษา เพื่อให้บุคคลที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายถือปฏิบัติร่วมกันและเป็นไปในมาตรฐานเดียวกัน

สถานศึกษาต้องมีผลการเรียนรู้ของนักเรียนจากการประเมินในระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับชาติ ตลอดจนการประเมินภายนอก เพื่อใช้เป็นข้อมูลสร้างความมั่นใจเกี่ยวกับคุณธรรมของผู้เรียน ผู้เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี

กระทรวงศึกษาธิการ (2553 : 1-40) ได้กำหนดรายละเอียดของหลักสูตร กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ไว้ดังนี้

1. วิสัยทัศน์

กลุ่มการงานอาชีพและเทคโนโลยี เน้นกระบวนการทำงานและการจัดการอย่างเป็นระบบ พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะการออกแบบงาน โดยใช้กระบวนการเทคโนโลยีและเทคโนโลยีสารสนเทศ ตลอดจนนำเทคโนโลยีมาใช้และประยุกต์ใช้ในการทำงาน สร้างและพัฒนาผลิตภัณฑ์ โดยการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและพลังงานอย่างประหยัดและคุ้มค่า ผู้เรียนเห็นคุณค่าในการนำความรู้ ทักษะ ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ตามกระบวนการอย่างเป็นขั้นตอน มีคุณธรรม จริยธรรม มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย มีจิตสาธารณะ ซึ่งจะก่อให้เกิดคุณลักษณะของผู้เรียน

ตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนด

2. ความสำคัญของเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี

กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีเป็นกลุ่มสาระที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียน มีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง สามารถนำความรู้เกี่ยวกับการดำรงชีวิต การอาชีพ และเทคโนโลยี มาใช้ประโยชน์ในการทำงานอย่างมีความคิดสร้างสรรค์ และแข่งขันในสังคมไทยและสากล เห็นแนวทางในการประกอบอาชีพ รักการทำงานและมีเจตคติที่ดีต่อการทำงาน สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างพอเพียง และมีความสุข

3. สาระและมาตรฐานการเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี มุ่งพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวม เพื่อให้มีความรู้ความสามารถ มีทักษะในการทำงาน เห็นแนวทางในการประกอบอาชีพและการศึกษาต่อ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีสาระสำคัญ และมาตรฐานการเรียนรู้ 5 สาระย่อย ดังนี้

สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว เป็นสาระเกี่ยวกับการทำงานในชีวิตประจำวัน ช่วยเหลือตนเอง ครอบครัวยุ และสังคมได้ในสภาพเศรษฐกิจที่พอเพียง ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม เน้นการปฏิบัติจริงจนเกิดความมั่นใจและภูมิใจในผลสำเร็จของงาน เพื่อให้ค้นพบความสามารถ ความถนัด และความสนใจของตนเอง

มาตรฐาน ง 1.1 เข้าใจการทำงาน มีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะกระบวนการทำงานทักษะ การจัดการ ทักษะกระบวนการแก้ปัญหา ทักษะการทำงานร่วมกันและทักษะการแสวงหาความรู้ มีคุณธรรม และลักษณะนิสัยในการทำงาน มีจิตสำนึกในการใช้พลังงานทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมเพื่อการดำรงชีวิตและครอบครัว

สาระที่ 2 การออกแบบและเทคโนโลยี เป็นสาระการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการพัฒนาความสามารถของมนุษย์อย่างสร้างสรรค์ โดยนำความรู้มาใช้กับกระบวนการเทคโนโลยี สร้างสิ่งของ เครื่องใช้ วิธีการ หรือเพิ่มประสิทธิภาพในการดำรงชีวิต

มาตรฐาน ง 2.1 เข้าใจเทคโนโลยีและกระบวนการเทคโนโลยีออกแบบและสร้างสิ่งของเครื่องใช้หรือวิธีการตามกระบวนการเทคโนโลยีอย่างมีความคิดสร้างสรรค์ เลือกใช้เทคโนโลยีในทางสร้างสรรค์ต่อชีวิต สังคม สิ่งแวดล้อม และมีส่วนร่วมในการจัดการเทคโนโลยีที่ยั่งยืน

สาระที่ 3 เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เป็นสาระเกี่ยวกับกระบวนการเทคโนโลยีสารสนเทศ การติดต่อสื่อสาร การค้นหาข้อมูล การใช้ข้อมูลและสารสนเทศ การแก้ปัญหาหรือการสร้างงาน คุณค่าและผลกระทบของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

มาตรฐาน ง 3.1 เข้าใจ เห็นคุณค่า และใช้กระบวนการเทคโนโลยีสารสนเทศในการสืบค้นข้อมูล การเรียนรู้ การสื่อสาร การแก้ปัญหา การทำงาน และอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และมีคุณธรรม

สาระที่ 4 การอาชีพ เป็นสาระที่เกี่ยวข้องกับทักษะที่จำเป็นต่ออาชีพ เห็นความสำคัญของคุณธรรม จริยธรรม และเจตคติที่ดีต่ออาชีพ ใช้เทคโนโลยีได้เหมาะสม เห็นคุณค่าของอาชีพสุจริต และเห็นแนวทางในการประกอบอาชีพ

มาตรฐาน ง 4.1 เข้าใจ มีทักษะที่จำเป็น มีประสบการณ์ เห็นแนวทางในงานอาชีพ ใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาอาชีพ มีคุณธรรม และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ

4. คุณภาพผู้เรียนเมื่อจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

4.1 เข้าใจวิธีการทำงานเพื่อช่วยเหลือตนเอง ครอบครัว และส่วนรวม ใช้วัสดุ อุปกรณ์ และเครื่องมือถูกต้องตรงกับลักษณะงาน มีทักษะการทำงาน มีลักษณะนิสัยการทำงานที่กระตือรือร้น ตรงเวลา ประหยัด ปลอดภัย สะอาด รอบคอบ และมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

4.2 เข้าใจประโยชน์ของสิ่งของเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน มีความคิดในการแก้ปัญหาหรือสนองความต้องการ อย่างมีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะในการสร้างของเล่นของใช้ได้ง่าย โดยใช้กระบวนการเทคโนโลยี ได้แก่ กำหนดปัญหาหรือความต้องการ รวบรวมข้อมูล ออกแบบโดยถ่ายทอดความคิดเป็นภาพร่าง 2 มิติ ลงมือสร้างและประเมินผล เลือกใช้วัสดุ อุปกรณ์อย่างถูกวิธี เลือกใช้สิ่งของเครื่องใช้ ในชีวิตประจำวันอย่างสร้างสรรค์ และมีการจัดการสิ่งของเครื่องใช้ด้วยการนำกลับมาใช้ซ้ำ

4.3 เข้าใจและมีทักษะการค้นหาข้อมูลอย่างมีขั้นตอน การนำเสนอข้อมูลในลักษณะต่าง ๆ และวิธีดูแลรักษาอุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศ

5. ตัวชี้วัดชั้นปี (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3)

สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว

ง 1.1 ป.3/1 อธิบายวิธีการและประโยชน์การทำงานเพื่อช่วยเหลือตนเอง

กรอบครัว และส่วนรวม

ง 1.1 ป.3/2 ใช้วัสดุ อุปกรณ์และเครื่องมือตรงกับลักษณะงาน

ง 1.1 ป.3/3 ทำงานอย่างเป็นขั้นตอนตามกระบวนการทำงานด้วยความสะอาดความรอบคอบ และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

สาระที่ 2 การออกแบบและเทคโนโลยี

ง 2.1 ป.3/1 สร้างของเล่นของใช้อย่างง่ายโดยกำหนดปัญหาหรือความต้องการรวบรวมข้อมูลออกแบบโดยถ่ายทอดความคิดเป็นภาพร่าง 2 มิติ ลงมือสร้าง และประเมินผล

ง 2.1 ป.3/2 เลือกใช้สิ่งของเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันอย่างสร้างสรรค์

ง 2.1 ป.3/3 มีการจัดการสิ่งของเครื่องใช้ด้วยการนำกลับมาใช้ซ้ำ

สาระที่ 3 เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

ง 3.1 ป.3/1 ค้นหาข้อมูล อย่างมีขั้นตอนและนำเสนอข้อมูลในลักษณะต่าง ๆ

ง 3.1 ป.3/2 บอกวิธีดูแลและรักษาอุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศ

สาระที่ 4 การอาชีพ

6. คำอธิบายรายวิชา(ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3)

จากรายละเอียดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้การทำงานอาชีพและเทคโนโลยีชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งมีเนื้อหาใน 3 สาระย่อยมีการกำหนดคำอธิบายรายวิชาดังนี้ ศึกษาวิธีการและประโยชน์ของการทำงานให้เกิดผลอย่างเป็นขั้นตอนตามกระบวนการทำงาน เช่น การปิดกวางค์ชุดบ้านเรือน การทำความสะอาดห้องเรียน การจัดเตรียมอุปกรณ์การเรียน การทำความสะอาดรองเท้า กระเป๋านักเรียน การเลือกใช้เสื้อผ้า การใช้วัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ให้เหมาะสมตรงกับลักษณะของงาน เช่น การปลูกพืชผักสวนครัว การบำรุงรักษาของเล่น การซ่อมแซมของใช้ส่วนตัว การประดิษฐ์ของใช้ในโอกาสต่าง ๆ โดยใช้วัสดุท้องถิ่น การสร้างของเล่นของใช้อย่างเป็นขั้นตอน ตั้งแต่กำหนดปัญหาหรือความต้องการ การรวบรวมข้อมูล การออกแบบโดยถ่ายทอดความคิดเป็นภาพร่าง 2 มิติ ก่อนลงมือสร้างและประเมินผล การเลือกใช้สิ่งของเครื่องใช้อย่างสร้างสรรค์ การนำสิ่งของเครื่องใช้ กลับมาใช้ซ้ำขั้นตอนการค้นหาข้อมูล ประกอบด้วยการกำหนดหัวข้อที่ต้องการค้นหา การเลือกแหล่งข้อมูล การเตรียมอุปกรณ์การค้นหาและรวบรวมข้อมูล การพิจารณา การสรุปผล การนำเสนอข้อมูล โดยการนำเสนอหน้า

ชั้นเรียน จัดทำเอกสารรายงาน จัดทำป้ายประกาศ จัดทำสื่อนำเสนอ ด้วยคอมพิวเตอร์ วิธิตูแลและรักษาอุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศ มีทักษะการทำงานอย่างเป็นขั้นเป็นตอนตามกระบวนการทำงาน บอกขั้นตอนการค้นหา ข้อมูล บอกวิธิตูแลและรักษาอุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศ ใช้วัสดุอุปกรณ์เครื่องใช้ด้วยความประหยัดและปลอดภัย มีคุณธรรมและลักษณะนิสัย ในการทำงานด้วยความสะอาด รอบคอบ และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม สารที่กำหนดไว้เป็นสาระหลักกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี มุ่งพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวม เพื่อให้มีความรู้ความสามารถ มีทักษะในการทำงาน ทุกคนต้องเรียนรู้

สาระการเรียนรู้ที่กำหนดไว้เป็นสาระหลักที่นักเรียนทุกคนต้องเรียนรู้ ประกอบด้วยส่วนเนื้อหาแนวคิดหลักการ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกใช้สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว หน่วยที่ 1 งานบ้านแสนสนุก

7. การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

กระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา จึงเริ่มจากการศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดชั้นปี/ช่วงชั้นของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ของหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน แล้วจึงมาจัดทำโครงสร้างเวลาเรียน โครงสร้างรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ และสร้างเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ตามหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อดำเนินการพัฒนาผู้เรียนโดยครูผู้สอนต่อไป

8. โครงสร้างเวลาเรียน

โรงเรียนบ้านห้วยขี้ได้กำหนดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา จากหลักสูตรแกนกลางขั้น ชั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ดังตารางที่ 1 (โรงเรียนบ้านห้วยขี้, 2553 : 27)

ตารางที่ 1 โครงสร้างเวลาเรียนหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

หน่วยที่	ชื่อหน่วย/สาระการเรียนรู้	เวลา (ชั่วโมง)
1	งานบ้านแสนสนุก	(14)
	- การทำความสะอาดบ้านและบริเวณบ้าน	2
	- การทำความสะอาดเพดานบ้าน	2
	- การจัดและดูแลบ้าน	2
	- การจัดเตรียมอุปกรณ์การเรียนและมุมเรียนรู้	2
	- การเลือกใช้เสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย	2
	- การดูแลรักษาเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย	2
2	- การจัดเก็บเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย	2
	ทำได้ใช้เอง	(6)
	- การปลุกผักสวนครัว	2
3	- การบำรุงรักษาของเล่น	1
	- การซ่อมแซมของใช้ส่วนตัว	1
	- การประดิษฐ์ของใช้ โดยใช้วัสดุในท้องถิ่น	2
	นักสร้างสรรค์	(6)
4	- การสร้างของเล่น หรือของใช้	2
	- ภาพร่าง 2 มิติ หรือภาพ 2 มิติ	2
	- การเลือกใช้สิ่งของเครื่องใช้อย่างสร้างสรรค์	2
5	โลกสวยด้วยมือเด็ก	(4)
	- การนำสิ่งของเครื่องใช้กลับมาใช้ซ้ำ	2
	- การออกแบบการจัดสวนถาด	2
6	ข้อมูลต้องใส่ใจ	(4)
	- ความหมายของข้อมูล ขั้นตอนการค้นหาข้อมูล	1
	- การเลือกแหล่งข้อมูล	1

หน่วยที่	ชื่อหน่วย/สาระการเรียนรู้	เวลา (ชั่วโมง)
	- สืบค้นข้อมูลและรวบรวมข้อมูล	1
	- การพิจารณา และสรุปผลข้อมูล	1
6	หนูน้อยไอที	(6)
	- การนำเสนอข้อมูลสามารถทำได้	1
	- จัดทำเอกสารรายงาน	1
	- จัดทำป้ายนิเทศ	1
	- จัดทำสื่อนำเสนองานด้วยคอมพิวเตอร์	2
	- วิเคราะห์และรักษาอุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศ	1
	รวม	40

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกสาระการเรียนรู้ สาระที่1 การดำรงชีวิตและครอบครัว กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หน่วยที่ 1 เรื่องงานบ้านแสนสนุก ประกอบด้วยเนื้อหา ดังนี้

เรื่องที่ 1 การทำความสะอาดบ้านและบริเวณบ้าน

เรื่องที่ 2 การทำความสะอาดเพดานบ้าน

เรื่องที่ 3 การจัดและดูแลบ้าน

เรื่องที่ 4 การจัดเตรียมอุปกรณ์การเรียนและมุมเรียนรู้

เรื่องที่ 5 การเลือกใช้เสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย

เรื่องที่ 6 การดูแลรักษาเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย

เรื่องที่ 7 การจัดเก็บเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย

หนังสืออ่านเพิ่มเติม

หนังสืออ่านเพิ่มเติมเป็นสื่อการเรียนประเภทหนึ่งที่จะช่วยให้การเรียนการสอนเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ได้มีหน่วยงานและนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของหนังสืออ่านเพิ่มเติม ไว้ดังนี้

1. ความหมายของหนังสืออ่านเพิ่มเติม

หนังสืออ่านเพิ่มเติมหรือหนังสืออ่านประกอบ เป็นหนังสือประเภทหนึ่งของหนังสือเสริมประสบการณ์ ที่กระทรวงศึกษาธิการอนุญาตให้ใช้ในโรงเรียนได้เต็มได้ กำหนดให้เป็นหนังสือเรียน ช่วยให้ผู้เรียนหาความรู้ด้วยตนเอง เกิดความสนุกสนาน เพลิดเพลิน เกิดความซาบซึ้งในคุณค่าของภาษา เสริมสร้างทักษะและนิสัยรักการอ่านช่วยเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจในสิ่งที่เรียนรู้ตามหลักสูตร มีผู้ให้ความหมายของหนังสืออ่านเพิ่มเติมไว้ดังนี้

ถวัลย์ มาศจรัส (2538 : 20) ได้ให้ความหมายไว้ว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติมเป็นหนังสือที่มีสาระอ้างอิงหลักสูตร สำหรับให้นักเรียนได้อ่าน เพื่อการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเองตามความเหมาะสมของวัย และความสามารถในการอ่านของแต่ละบุคคล

จินตนา ไบกาชุยี (2542 : 6) ได้กล่าวถึงหนังสืออ่านเพิ่มเติมว่า หมายถึงหนังสือที่มีสาระอ้างอิงหลักสูตร สำหรับให้นักเรียนอ่านเพื่อศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง ตามความเหมาะสมของวัยและความสามารถในการอ่านของแต่ละบุคคล หนังสือประเภทนี้เคยเรียกว่า หนังสืออ่านประกอบ

จินตนา ไบกาชุยี (2542 : 9) ; อภิวรรณ วีระสมิทช์ (2544 : 19) ; ฉวีวรรณ อุหาภินันท์ (2545 : 48) กล่าวถึงหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่ดี สามารถช่วยเสริมสร้างคุณค่าในการอ่านสำหรับเด็ก สรุปได้ดังนี้

1.1 เป็นเครื่องมือช่วยพัฒนาเด็ก เพราะการอ่านหนังสือจะทำให้เด็กเกิดโลกทรรศน์กว้างไกล ท้นโลกทันเหตุการณ์ เสริมสร้างประสบการณ์ในการแสวงหาความรู้ เกิดจินตนาการและเป็นแหล่งบันไดทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ฉลาดรอบรู้ ส่งเสริมเขavnปัญญาและมีไหวพริบดีสามารถนำ มาประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริงได้

1.2 เป็นอาหารทางสมองที่สำคัญอย่างยิ่งต่อเด็ก เนื่องจากวัยเด็กเป็นวัยที่กำลังเจริญเติบโตทั้งทางร่างกาย จิตใจและสมอง การที่เด็กได้อ่านหนังสือที่เหมาะสมกับวัยจะช่วยให้เด็กพัฒนาด้านสติปัญญาและอารมณ์ได้อย่างดี อีกทั้งยังช่วยให้สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้

1.3 ให้ข่าวสารพร้อมทั้งการอธิบาย การพัฒนาเจตคติและค่านิยม ส่งเสริมความเข้าใจตนเอง ผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม ขยายการรับรู้ สร้างความสำนึกและตื่นตัวอยู่เสมอ

1.4 ช่วยเสริมสร้างให้เกิดความมั่นใจ และความอบอุ่นจากผลสำเร็จของตัวเอง

ละครที่อ่านและบรรยากาศในการดำเนินเรื่อง

1.5 ช่วยให้เด็กรู้จักเลือกอ่านหนังสือ อ่านหนังสือเป็น และเกิดนิสัยรักการอ่าน รวมทั้งดำรงนิสัยรักการอ่านให้อยู่ตลอดชีวิต รู้จักใช้การอ่านเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้และรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

1.6 เป็นสื่อสร้างความสัมพันธ์อันอบอุ่นระหว่างบ้านกับตัวเด็กเอง ในด้านความบกพร่องทางความรู้สึกและจิตใจ เป็นการหาสิ่งทดแทนจากการอ่าน

1.7 ช่วยพัฒนาการเรียนรู้ด้านภาษาของเด็กให้เจริญงอกงาม ทั้งด้านการพูด การฟัง อ่านและเขียน ช่วยเสริมสร้างทักษะในการอ่านที่ดี ในรูปแบบของการอ่านเร็วได้ดี การอ่านในใจก็ได้รับการฝึกเพิ่มเติมมากขึ้น ช่วยให้อ่านหนังสือได้คล่องแคล่วแตกฉาน

1.8 ช่วยปลูกฝังคุณธรรม เจตคติ ค่านิยมและแบบอย่างอันน่าพึงปรารถนา อันเป็นสิ่ง จำเป็นให้บังเกิดแก่เด็กรุ่นใหม่ของคุณธรรมที่แทรกอบแฝงอยู่ในเนื้อหาเรื่องราว ที่สนุกสนานมีส่วนปลูกฝัง สร้างเสริมนิสัยที่ดีให้บังเกิดแก่เด็กให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

1.9 ช่วยให้เด็กได้รับการบันเทิง สนุกสนานเพลิดเพลินสนองต่อความต้องการของวัยเด็ก สร้างความสนใจและความประทับใจจากการอ่าน

1.10 หนังสืออ่านเพิ่มเติมบางชนิดช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ส่งเสริมการค้นคว้าการจัดทำ แบบฝึกหัดได้ดี

1.11 ช่วยให้เด็กเห็นคุณค่าของความเป็นชาติและสถาบันที่สำคัญของชาติ รวมทั้งการถ่ายทอดทางวัฒนธรรมและเสริมสร้างศรัทธาในเอกลักษณ์ของชาติให้แก่เด็กได้

สรุปได้ว่าคุณค่าของหนังสือเพิ่มเติมที่คั้นั้น ควรมีการเขียนเรื่องให้แตกต่างจากบทเรียน โดยมุ่งเน้นถึงความเพลิดเพลิน ตรงกับความสนใจและสนองต่อความต้องการของนักเรียน ช่วยให้มีพื้นฐานในการฟัง พูด อ่าน เขียน และช่วยเพิ่มพูนประสบการณ์ในด้านความรู้ความเข้าใจ ทุก ๆ ด้าน อีกทั้งยังช่วยให้สามารถแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ให้มีการศึกษาเพื่อให้สามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

2. ประเภทของการเขียนหนังสืออ่านเพิ่มเติม

การแบ่งประเภทหนังสืออ่านเพิ่มเติมนั้น มีนักวิชาการหลายท่านได้แบ่งประเภทหนังสืออ่านเพิ่มเติมไว้หลายลักษณะ ดังนี้

วินัย รอดจ่าย (2539 : 9) และมานพ ถนอมศรี (2546 : 27) ได้แบ่งหนังสืออ่านเพิ่มเติมออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

2.1 หนังสือบันเทิงคดี คือหนังสือที่แต่งขึ้นเพื่อความสนุกสนานเพิ่มเติมแก่เด็ก เขียนได้ทั้งแบบร้อยแก้วและร้อยกรอง แบ่งออกได้ดังนี้

2.1.1 นิทาน

2.1.2 นวนิยาย

2.1.3 เรื่องสั้น

2.1.4 เรื่องแปล

2.1.5 การ์ตูน

2.2 หนังสือสารคดี คือหนังสือที่ให้ความรู้แก่เด็ก แบ่งออกได้ดังนี้

2.2.1 สารคดีทั่วไป

2.2.2 สารคดีชีวประวัติ

2.2.3 สารคดีท่องเที่ยว

2.3 หนังสือร้อยกรอง คือหนังสือประเภทบันเทิงคดีอีกรูปแบบหนึ่ง ที่ให้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน แบ่งออกได้ดังนี้

2.3.1 ร้อยกรองสำหรับเด็ก

1. เพลงกล่อมเด็ก

2. เพลงปลอบเด็ก

2.3.2 ร้อยกรองสำหรับเด็กวัยรุ่น ยังแบ่งออกได้ ดังนี้

1. เพลงประกอบการเล่นของเด็ก

2. ปริศนาคำทาย

3. บทกลอนสอนใจวัยรุ่น

ประเภทของหนังสืออ่านเพิ่มเติมโดยทั่วไปสามารถแบ่งตามลักษณะการเขียนได้ 3 ประเภท คือ บันเทิงคดี สารคดี และร้อยกรอง

3. หลักการเขียนหนังสืออ่านเพิ่มเติม

การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมสำหรับเด็กนั้นมีหลักสำคัญที่ควรคำนึงถึงหลายประการดังที่ วิริยะ สิริสิงห์ (2537 : 2) ได้กล่าวถึงหลักสำคัญ ๆ ในการเขียนเรื่องให้ประทับใจผู้อ่านไว้ดังนี้

3.1 บทนำ ต้องเร้าใจผู้อ่านทันที

3.2 ตัวละครต้องมีชีวิตชีวาซึ่งแสดงออกในการกระทำและคำพูดที่เป็นไปตามธรรมชาติของตัวละครนั้น ๆ

3.3 ต้องมีการกระทำ (Action) ซึ่งจะดำเนินเรื่องไปสู่เป้าหมาย โดยมีเหตุการณ์ ตามลำดับ ไปสู่จุดยอด ซึ่งตรงกับเป้าหมายนั้น

3.4 ต้องมีการต่อสู้กันหรือเกิดมีปัญหาซึ่งตัวเอกต้องประสบตัวเองจะต้องแก้ปัญหาด้วยการต่อสู้กับสิ่งหนึ่งสิ่งใด คนหนึ่งคนใดหรือด้วยการตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่ง

3.5 ต้องสร้างความตื่นเต้นระทึกใจแก่ผู้อ่านตลอดเวลาว่าต่อไปจะเกิดอะไรขึ้นหรือจะจบลงอย่างไร

4. ขั้นตอนการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม

การจัดทำหนังสืออ่านเพิ่มเติมจากแนวคิดของ จินตนา ไบกาซูยี (2542 : 31-53) ซึ่งมีรายละเอียดขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

4.1 ขั้นแรก

4.1.1 เขียนประเภทของหนังสือให้ชัดเจนว่าจะเขียนรูปแบบใด นิทาน นิยายร่วมสมัย เรื่องสั้น สารคดี ฯลฯ โดยเน้นความบันเทิง หรือสาระความรู้ หรือคติสอนใจ เรื่องใดเรื่องหนึ่ง กำหนดให้แน่นอนและบันทึกไว้

4.1.2 เขียนแก่นเรื่อง (Theme) อย่างชัดเจนเพียงเรื่องเดียวสำหรับหนังสือแนวบันเทิงคดีและเขียนวัตถุประสงค์หรือแนวคิดหลักของเรื่องของหนังสือสารคดี

4.1.3 เขียนโครงสร้างเนื้อหาสำหรับหนังสือแนวสารคดี หรือหนังสือแนววิชาการ

4.1.4 เขียนโครงเรื่อง (Plot) อย่างคร่าว ๆ สำหรับหนังสือบันเทิงคดี โดยมี เหตุการณ์ที่น่าสนใจในตอนต้นเรื่อง ตอนกลางของเรื่อง และตอนปลายของเรื่องทั้งนี้ เหตุการณ์ต่าง ๆ จะต้องกำหนดจุดที่เร้าใจที่สุดหรือเหตุการณ์ที่น่าตื่นเต้น ซึ่งเป็นจุดสุดยอดของเรื่องซึ่งจะคลี่คลายปัญหาทุกอย่างอันจะนำไปสู่ตอนจบเรื่อง

4.1.5 เขียนโครงเรื่องย่อ ๆ ลงในกระดาษ อ่านบททวนดู โครงเรื่องให้ถูกใจ

4.1.6 กำหนดวิธีการเขียนบทนำเรื่องหรือการขึ้นต้นเรื่อง การดำเนินเรื่องตอนกลางและตอนปลายของเรื่อง ซึ่งนำไปสู่ตอนจบอย่างละเอียด

4.1.7 สร้างตัวละครและอุปนิสัยให้ชัดเจน โดยเฉพาะตัวละครตัวเอก เช่น กำหนดอายุ รูปร่าง นิสัยใจคอ เป็นต้น

4.1.8 สร้างรายละเอียดของฉาก ได้แก่ บ้าน สถานที่ ถนนหนทาง บริเวณที่เรื่องราวเกิดขึ้น กำหนดยุคสมัย ระยะเวลา และฤดูกาลให้ถูกต้อง รวมทั้งเสื้อผ้าที่ตัวละครแต่งให้ถูกต้องตามยุคสมัยด้วย เพราะเรื่องสำหรับเด็กส่วนใหญ่ใช้ภาพแสดงรายละเอียดข้อปลีกย่อยเหล่านี้

4.1.9 ทบทวนดูว่าโครงเรื่องสนุก เป็นที่น่าสนใจ(ผู้เขียน) หรือไม่ แล้วนำไปเล่าให้เด็ก 2-3 คนฟัง เพื่อดูว่าเด็กสนุกในการฟังหรือไม่

4.1.10 ตรวจสอบว่าแก่นเรื่องที่แทรก หรือพรรณนะ หรือคุณธรรม ตามที่กำหนดไว้ยังคงอยู่ในโครงเรื่องอย่างชัดเจน ทำให้ผู้อ่านเข้าใจหรือไม่ มีลักษณะแอบแฝงอยู่ในเรื่องอย่างแนบเนียน หรือแยกออกเป็นคำสอนอย่างชัดเจนต่างหาก จนดูเป็นคำสอนในตอนจบหรือไม่ปรับปรุงแก้ไขจนพอใจ

4.1.11 ตรวจสอบว่าโครงเรื่องมีการเคลื่อนไหวดีหรือไม่ ตัวละครสำคัญ เป็นผู้ดำเนินเรื่องอย่างราบรื่นหรือไม่ เหตุการณ์ต่าง ๆ สอดคล้องรับกันดี มีเหตุผลดีหรือไม่

4.1.12 กำหนดความยาวของเรื่อง จะใช้ประมาณกี่หน้า

4.2 ชั้นที่สอง

4.2.1 ลงมือเขียนเรื่องอย่างละเอียดตามที่กำหนดไว้ในขั้นแรกแล้วตั้งชื่อเรื่อง

4.2.2 ทวนดูว่าชื่อเรื่องเหมาะกับเรื่องหรือไม่ เนื้อเรื่องน่าเชื่อถือหรือไม่ เรื่องค่อย ๆ ดำเนินไปอย่างเหมาะสมหรือไม่ ตั้งแต่ตอนต้นเรื่อง ตอนกลางเรื่อง ตอนจบเรื่อง ทั้งหมดมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันหรือไม่ แก่นเรื่องที่เน้นมีอยู่ตลอดเรื่อง สม่่าเสมอหรือไม่ ดูว่าเรื่องมีการขึ้นต้นอย่างเฉียบขาด ดึงดูดความสนใจได้หรือไม่ ปัญหาของตัวละครสำคัญได้รับการแก้ไขอย่างมีเหตุผลและสนุกเร้าความสนใจของผู้อ่านหรือไม่ เรื่องมีความเคลื่อนไหวและตื่นเต้นเหมาะสมกับสถานการณ์หรือไม่ อุปนิสัยและความประพฤติของตัวละครเป็นธรรมชาติเหมือนคนธรรมดาหรือไม่ ภาษา สำนวน และคำพูดได้ด้อย เป็นภาษาที่ใช้จริงของเด็กหรือไม่ที่น่าสนใจหรือไม่

4.2.3 เขียนเรื่องด้วยลายมืออ่านง่าย เก็บเอาไว้สักระยะหนึ่งแล้วนำมาอ่านใหม่ จนกว่าจะพอใจโดยไม่ปรับปรุงแก้ไขอีกแล้ว จากนั้นนำไปให้เพื่อนที่สนิทอ่านเพื่อ

ฟังความคิดเห็นต่อจากนั้นนำไปให้เด็กอ่าน 2-3 คน เพื่อดูว่าอ่านเข้าใจเรื่องโดยตลอด มีคำ
ยากที่ไม่เข้าใจชอบเรื่องหรือไม่ และสามารถสรุปเรื่องในตอนจบได้หรือไม่ จากนั้น
ปรับปรุงจนพอใจ

4.3 ขั้นที่สาม

4.3.1 อ่านบททวนเรื่องโดยตลอดอีกครั้งหนึ่ง เพื่อตรวจสอบจำนวนภาษาที่
ใช้และความกลมกลืนของเรื่อง

4.3.2 ลงมือเขียน (หรือพิมพ์ใส่กระดาษ) ด้วยลายมือที่ชัดเจน

4.3.3 ถ้าจัดทำ ต้นฉบับเรื่องที่เป็นหนังสือการ์ตูน จะต้องจัดทำ เป็นบท
สคริปต์ละคร (Script) มีคำพูดโต้ตอบและคำบรรยายเรื่องนำมาลงจัดภาพคร่าว ๆ ดูให้
เหมาะสมกับคำบรรยายเรื่องและคำพูดสนทนา

4.3.4 ถ้าจัดทำ ต้นฉบับเรื่องที่เป็นหนังสือภาพสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน
หรือหนังสือภาพประกอบสำหรับเด็กในระดับประถมศึกษาซึ่งมีรูปภาพประกอบทุกหน้า
ควรจัดทำ ต้นฉบับในลักษณะ “คัมมี้ (Dummy)” ซึ่งเป็นรูปเล่มจำลอง(คล้ายเล่มที่จัดพิมพ์
จริง) กำหนดเนื้อเรื่องลงในแต่ละหน้าพร้อมเลขหน้า ถ้าเป็นไปได้กำหนดรายละเอียดภาพลง
ไปด้วย อาจเป็นภาพหยาบ ๆ หรือ เว้นที่ไว้สำหรับใส่ภาพ จะช่วยให้เรื่องกับภาพในแต่ละ
หน้ามีความผสมกลมกลืนและอ่านราบรื่นได้โดยตลอดและยังช่วยให้ผู้วาดสามารถจัด
ภาพประกอบลงในหน้า (Layout) ได้สวยงามและเหมาะสมกับเรื่องด้วย

4.3.5 เมื่อจัดทำ ต้นฉบับเรียบร้อยแล้ว อ่านบททวนต้นฉบับอีกครั้งหนึ่ง
เป็นครั้งสุดท้ายเพื่อตรวจสอบความเรียบร้อยของทุกอย่างในต้นฉบับ โดยเฉพาะตัวสะกดและ
วรรคตอน

4.3.6 จัดส่งต้นฉบับไปยังบรรณาธิการเพื่อจัดทำ รูปภาพประกอบหรือ
ถ้าวาดภาพได้เองเริ่มลงมือวาดภาพประกอบหรือจัดหาภาพประกอบตามเรื่อง การวาด
ภาพประกอบให้วาดลงในกระดาษต่างหาก ไม่วาดภาพลงในต้นฉบับเรื่องหรือในคัมมี้

จากขั้นตอนการจัดทำหนังสืออ่านเพิ่มเติมดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าการจัดทำ
หนังสืออ่านเพิ่มเติมนั้น ขั้นแรกต้องศึกษาหาความรู้เรื่องวิธีการเขียนหนังสืออ่านเพิ่มเติมให้
เข้าใจอย่างละเอียด แล้วจึงสำรวจตัวเองว่าจะเขียนเพื่อจุดประสงค์อะไร ให้ใครอ่าน กำหนด
โครงสร้างเนื้อหาอย่างคร่าว ๆ เลือกแนวที่ต้องการเขียน กำหนดชื่อเรื่อง ออกแบบหนังสือ

นำเนื้อหาที่ได้มาจัดรูปเล่มตลอดจนถึงการจัดหน้าต่าง ๆ ของหนังสือที่แต่ง นำมาจัดทำต้นแบบ และส่งพิมพ์เป็นขั้นตอนสุดท้ายของการจัดทำหนังสือ

สรุปได้ว่าหนังสืออ่านเพิ่มเติมเป็นเอกสารสื่อการเรียนการสอนประเภทหนึ่งที่มีอ้างอิงเนื้อหาจากหลักสูตรมาเรียบเรียงเป็นเนื้อหา เป็นเรื่องราวที่ใกล้ตัวผู้เรียน เนื้อหาสนุกสนานเพลิดเพลิน ทำให้นักเรียนได้ศึกษาความรู้เพิ่มเติม ทบทวนการเรียนให้เกิดความรู้ความเข้าใจ ทำกิจกรรม แบบฝึกหัดหาคำตอบ ได้ด้วยตนเอง เมื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว จะทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาดีขึ้นและสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้ดียิ่งขึ้นได้

หนังสือสำหรับเด็ก

ในการเขียนหนังสือสำหรับเด็กแต่ละเล่ม ลักษณะและรูปแบบของหนังสือนับว่ามีส่วนสำคัญในการจูงใจให้เด็กเกิดความสนใจ หรือไม่สนใจได้ ผู้วิจัยจึงศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับหนังสือสำหรับเด็ก ดังนี้

1. ความหมายของหนังสือสำหรับเด็ก

หนังสือสำหรับเด็กตามความหมายตรงตัว คือ หนังสือที่ให้เด็กอ่าน มีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

วินัย รอดจ่าย (2539 : 8) กล่าวถึงหนังสือเด็กไว้ว่า หมายถึง หนังสือที่เขียนให้เด็กและเยาวชนอ่าน โดยเฉพาะ หรืออาจให้ผู้ใหญ่อ่านให้ฟังก็ได้ โดยมุ่งเน้นที่จะให้เด็กเกิด ความสนุกสนานเพลิดเพลิน ใคร่รู้ นำ ไปสู่นิสัยรักการอ่านต่อไป

จินตนา ไบกาชุย (2542 : 7) ให้ความหมายหนังสือเด็กไว้ว่า เป็นหนังสือที่จัดทำขึ้นเพื่อให้เด็กได้ใช้ในการฟัง อ่านและเรียนรู้ ด้วยเนื้อหาสาระที่มุ่งให้ความรู้ ความคิด และสาระอันเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน หรือความเพลิดเพลินและจรรโลงจิตใจผู้อ่านอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือให้ทั้งความรู้และความเพลิดเพลินร่วมกันไปโดยใช้แนวเขียนสารคดีบันเทิงคดี รวมทั้งการจัดทำรูปเล่มที่เหมาะสมกับวัย ความสนใจและความสามารถในการอ่านของผู้อ่าน

อภิวรรณ วีระสมิทธิ์ (2544 : 18) ให้ความหมายหนังสือเด็กว่า หมายถึง หนังสือที่สร้างขึ้นเพื่อประโยชน์ต่อเด็กอย่างเหมาะสมทุกด้าน

มานพ ถนอมศรี (2546 : 29) กล่าวว่า หนังสือสำหรับเด็ก หมายถึง หนังสือที่เขียนและจัดทำขึ้นเพื่อให้เด็กอ่าน เพื่อความสนุกสนาน เพลิดเพลิน ความรอบรู้ และประกอบการศึกษาเล่าเรียน

สรุปได้ว่าหนังสือสำหรับเด็กหมายถึงหนังสือที่เขียนขึ้นสำหรับให้เด็กอ่าน โดยเฉพาะ โดยมุ่งให้เด็กได้รับความรู้เนื้อหาสาระและความเพลิดเพลินที่ต่างจากแบบเรียน ในการสร้างหนังสือนั้น ควรจัดรูปเล่มและเนื้อหาให้เหมาะสมกับวัย ความสนใจ ความสามารถในการอ่านของเด็ก และที่สำคัญเป็นการเสริมสร้างพัฒนาทักษะการอ่านของเด็กให้ดีขึ้นอีกประการหนึ่งด้วย

2. ประโยชน์ของหนังสือสำหรับเด็ก

หนังสือสำหรับเด็กจัดทำขึ้นโดยมุ่งหวังให้เด็ก ได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ซึ่งเด็กจะได้ประโยชน์จากการอ่านหนังสือดังต่อไปนี้

2.1 จินตนา ไบกาซูยี (2542 : 8-9) กล่าวถึงประโยชน์ของหนังสือสำหรับเด็กไว้ดังนี้

2.1.1 ช่วย让孩子ได้รับความบันเทิง สนุกสนานเพลิดเพลินสนองความต้องการของวัยเด็กเช่น การ์ตูน เด็กเล็กจะชื่นชอบการ์ตูนมาก โดยเฉพาะการ์ตูนตลก และการ์ตูนนิทาน

2.1.2 ช่วยสร้างความคิดคำนึง และความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก

2.1.3 ช่วยพัฒนาการการเรียนรู้ด้านภาษาของเด็กให้เจริญงอกงาม เด็กยิ่งอ่านมากยิ่งมีความแตกฉานในด้านภาษา โดยเฉพาะในเรื่องคำ ประโยคและข้อความเป็นอย่างมาก หนังสือบางเล่มที่ใช้ภาษาไพเราะสละสลวยจัดเป็นสื่อการเรียนของเด็กได้ดีทีเดียว โดยเฉพาะหนังสือประเภทกวี คำ ประพันธ์ ร้อยกรอง หรือคำ คล้องจองประเภทง่าย ๆ ของเด็ก จดจำ คำ และเรื่องราวได้โดยง่าย

2.1.4 ช่วยปลูกฝังคุณธรรม เจตคติ และแบบอย่างอันน่าพึงปรารถนาให้บังเกิดแก่เด็ก คุณธรรมที่แทรกแอบแฝงอยู่ในเนื้อหาเรื่องราวที่สนุกสนาน มีส่วนปลูกฝังสร้างเสริมนิสัยที่ดีให้บังเกิดแก่เด็ก

2.1.5 ช่วยให้เด็กรู้จักการอ่านหนังสือ อ่านหนังสือเป็น อ่านหนังสือเก่ง และเกิดนิสัยรักการอ่าน รวมทั้งดำรงนิสัยรักการอ่านให้อยู่ตลอดชีวิต ซึ่งจะอำนวยความสะดวกต่อเด็กมากในแง่ที่รู้จักใช้การอ่านเป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้

2.1.6 ช่วยทดแทนความรู้สึกละเลยของเด็กที่ขาดหายไป เช่น ขาดความรัก ความห่วงใย มีปมด้อย หนังสือที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องเหล่านี้ จะช่วยปลอบประโลมจิตใจของเด็กและเป็นเพื่อนกับเด็กได้ดีทีเดียว

2.1.7 ช่วยให้เด็กอ่านหนังสือที่มีเนื้อหาสาระเหมาะสมกับวัย เป็นการป้องกันไม่ให้เด็กหันไปอ่านและสนใจเรื่องของผู้ใหญ่เร็วกว่าวัยอันเป็นสิ่งชักนำให้เด็กประพฤติตนในสิ่งที่ไม่สมควร

2.2. อภิธรรม วีระสมิทธิ์ (2544 : 19) กล่าวว่าประโยชน์ของหนังสือสำหรับเด็กมีดังนี้

2.2.1 หนังสือเป็นเครื่องมือช่วยพัฒนาเด็ก เพราะการอ่านหนังสือจะทำให้เด็กมีความรู้กว้างขวาง เกิดจินตนาการมีความคิดสร้างสรรค์ ฉลาดรอบรู้ มีเขวามันปัญญา ไหวพริบ

2.2.2 หนังสือเป็นอาหารสมองที่สำคัญอย่างยิ่งต่อเด็ก เนื่องจากวัยเด็กเป็นวัยที่กำลังเจริญเติบโตทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจและสมอง การที่เด็กได้อ่านหนังสือที่เหมาะสมกับวัยจะช่วยให้เด็กพัฒนาด้านสติปัญญาและอารมณ์ได้อย่างดี

2.2.3 นอกจากนั้นหนังสือยังเป็นเพื่อนแก้เหงา ช่วยทดแทนสิ่งที่เด็กขาด เช่น ความรู้สึกละเลย ห่วงใย มีปมด้อยทำให้เด็กเกิดความอบอุ่นทางใจ ผ่อนคลายความตึงเครียดและความสนุกสนานเพลิดเพลิน

สรุปได้ว่าการอ่านหนังสือที่ดี ช่วยให้เด็กได้รับความรู้ ความเพลิดเพลิน ส่งเสริมเขวามันปัญญาและเกิดความคิดสร้างสรรค์ มีนิสัยรักการอ่านและมีพัฒนาการด้านทักษะการใช้ภาษา นอกจากนี้ยังช่วยปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งสามารถช่วยพัฒนาจิตใจของเด็กให้เรียนรู้และประพฤติปฏิบัติตนในแนวทางที่ดีและเหมาะสมได้

3. ลักษณะที่ดีของหนังสือสำหรับเด็ก

มีผู้ให้ความเห็นเกี่ยวกับลักษณะที่ดีของหนังสือสำหรับเด็กไว้หลายท่านดังนี้

3.1 วินัย รอดง่าย (2540 : 9) แบ่งลักษณะหนังสือสำหรับเด็กที่ดีเป็น 3 ประการ คือ

3.1.1 ด้านเทคนิคการพิมพ์และการจัดรูปเล่ม การจัดพิมพ์ภาพและตัวอักษร นั้นต้องชัดเจนปกติต้องสวยงาม ดึงดูดความสนใจเด็ก ขนาดรูปเล่มเหมาะสมกับความ ต้องการของเด็ก คุณภาพของกระดาษต้องดี ขนาดตัวอักษรเหมาะสมกับวัยของเด็ก การจัด หนังสือดูโปร่งตา ภาพกับตัวอักษรไม่ทับกัน และชื่อเรื่องดึงดูดความสนใจของเด็ก

3.1.2 ด้านเนื้อหา เนื้อหาน่าสนใจ มีความสนุกสนาน ความยากง่าย เหมาะสมกับวัย เนื้อหาต้องถูกต้อง การดำเนินเรื่องควรเร้าใจชวนให้ติดตาม เนื้อหาของเรื่อง ในแง่ของความสั้นยาวจะต้องเหมาะสมกับวัยของเด็กเป็นอย่างมาก ไม่ยาวเกินไปหรือสั้น เกินไปในเด็กแต่ละวัยประโยชน์และแง่คิดหลังจากการอ่านหนังสือเล่มนี้แล้ว เด็กจะได้รับ ประโยชน์จากการอ่านไปได้อย่างไรบ้างและสำนวนภาษาจะต้องเหมาะสมกับวัยของเด็ก เป็นอย่างยิ่ง

3.1.3 ด้านภาพประกอบ ปกติแล้วหนังสือสำหรับเด็กจะมีภาพประกอบ เกือบทุกหน้าไม่ว่าจะเป็นบันเทิงคดี สารคดี หรือร้อยกรอง ภาพประกอบนั้นจะต้องมีสีสัน สวยงาม วาดภาพอย่างประณีต สอดคล้องกับเนื้อหาของเรื่อง ภาพต้องถูกต้อง ขนาดของ ภาพเหมาะกับขนาดของรูปเล่มและน่าสนใจ

3.2 จินตนา ไบกาซูยี (2542 : 10-19) ได้กล่าวถึงลักษณะหนังสือที่ดีไว้ดังนี้

3.2.1 เนื้อหาที่มีวัตถุประสงค์และแก่นเรื่องบ่งบอกชัดเจนหนังสือสำหรับเด็ก เด็กควรมีวัตถุประสงค์หรือแก่นเรื่องที่ชัดเจนเพียงเรื่องเดียวไม่ควรมีหลายเรื่อง เพราะจะทำให้ ผู้อ่านในวัยนี้สับสนได้ง่าย ยิ่งเป็นหนังสือภาพสำหรับ วัยก่อนเรียนจนถึงชั้นประถมศึกษา ตั้งแต่อายุ 3 – 11 ขวบ ที่ยังมีความสนใจและความอดทนในการอ่านน้อยต้องการเรื่องที่ไม่ สับสนยุ่งยาก หรือไปคลี่คลายเอาในตอนจบดังเรื่องของผู้ใหญ่ เพราะเด็กอยู่ในวัยบริสุทธิ การให้สิ่งที่เหมาะสมกับสภาพของเด็ก เป็นการดีกว่าให้เรียนรู้เรื่องของผู้ใหญ่ที่มีความ ซับซ้อนในเวลาที่เราเร็วเกินไป

3.2.2 เนื้อหาต้องมีความยากง่ายเหมาะสมวัยการเลือกเนื้อหาต้องพิจารณา ให้เหมาะสมกับวัย ความสามารถและความสนใจในการอ่านของผู้อ่านตามระดับวัย เช่น หนังสือสำหรับเด็กเล็กและเด็กวัยประถมศึกษาตอนต้นเนื้อหาควรสนุกสนาน มีการดำเนิน เรื่องของตัวละครควรรวดเร็วและเหมาะสม ตัวละครไม่มากมีบทบรรยายและบทสนทนา พอสมควร โดยเฉพาะ การเขียนการ์ตูนนั้น มีเทคนิคอยู่ที่การทำให้เนื้อเรื่องออกมาเป็นภาพ ดังนั้น การบรรยายเรื่องที่น่าระทึกใจหรือเน้นเนื้อเรื่องมากเกินไป จึงไม่ดีเป็นลักษณะ

การเขียนเรื่องที่ดีของหนังสือภาพสำหรับเด็กเล็ก อีกประการหนึ่ง ถ้ามีบทบรรยายมาก ๆ ผู้อ่านจะเบื่ออาจละทิ้งการอ่านกลางคันได้

3.3 จวีวรรณ กุหาภินันท์ (2545 : 8-11) กล่าวถึงลักษณะที่ดีของหนังสือสำหรับเด็กไว้พอสรุป ได้ดังนี้

3.3.1 ต้องเหมาะสมกับวัย ความรู้ ความสามารถและประสบการณ์จะทำให้เด็กพัฒนาทางด้านสติปัญญา อารมณ์และจิตใจได้อย่างรวดเร็วกว่าการสอนตรง ๆ

3.3.2 เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เด็กเรียนรู้สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ และช่วยการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมและสังคมได้อย่างเหมาะสม

3.3.3 ช่วยให้เด็กมีสติปัญญาเฉลียวฉลาด รอบรู้ในสิ่งต่าง ๆ สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้โดยง่าย แต่ถ้าเด็กอ่านหนังสือที่ไม่ดี เนื้อหาสาระไม่เหมาะสมก็ไม่สามารช่วยพัฒนาทางด้านสติปัญญา จิตใจและอารมณ์ได้

3.3.4 รูปภาพที่สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง ทำให้หนังสือมีชีวิตชีวา และน่าสนใจสำหรับเด็กมากยิ่งขึ้น

3.3.5 เนื้อเรื่องที่ดี เป็นการสนองอารมณ์ที่ปรารถนาทุกอย่างของเด็กได้ และจะเป็นการส่งเสริมเด็กอย่างมากในการพัฒนา จึงต้องพัฒนาเนื้อเรื่องให้ทันต่อเหตุการณ์ของโลกตลอดเวลา

สรุปได้ว่าการสร้างหนังสือสำหรับเด็กที่มีคุณภาพนั้นสามารถแบ่งออกเป็นลักษณะใหญ่ ๆ ได้ดังนี้ คือ เนื้อเรื่องต้องมีการดำเนินเรื่องที่น่าสนใจ แปลกตื่นเต้น ดึงดูดความสนใจของเด็กเหมาะกับวัยของเด็ก การจัดรูปเล่มที่เหมาะสมกับเด็ก ตัวหนังสือต้องเหมาะสมกับวัยของเด็ก การใช้จำนวนภาษาที่ง่าย ๆ สุภาพประโยคสั้น ๆ กะทัดรัดได้ความหมายชัดเจน เด็กสามารถเข้าใจได้ง่าย การใช้ภาพประกอบจะต้องเป็นภาพที่มีความรู้สึกรู้สึกรู้สึกเร้าความสนใจของเด็ก สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง สามารถอธิบายเรื่องได้เมื่อดูภาพ

4. แนวการเขียนเนื้อหาหรือการเสนอเนื้อหา

รูปแบบในการเสนอเนื้อหาหรือแนวการเขียนมีหลายประเภท มีทั้งนิยาย นิทาน นิทานพื้นเมือง เรื่องสั้น สารคดี บทกวี บทละคร จดหมาย บันทึกเรื่อง ความเรียง ฯลฯ รวมทั้งบทหรือกรองทุกรูปแบบ หรือคำคล้องจองที่ต้องมีเนื้อเรื่อง หรือโครงสร้าง อยู่ด้วย แนวการเขียนนี้ ควรเลือกให้เหมาะสมกับประเภทของเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของหนังสือ เมื่อเลือกใช้ประเภทใดจะต้องถูกต้องตามรูปแบบและควรกลมกลืนกัน ส่วนหลักการเขียน

เรื่องต้องเขียนให้ผู้อ่านซึ่งเป็นเด็กสามารถอ่านเอง เข้าใจง่าย และรู้เรื่องเร็วที่สุด

5. ภาพประกอบเป็นส่วนสำคัญของเนื้อหาสำหรับเด็ก

หนังสือสำหรับเด็กจะต้องมีภาพประกอบเสมอ บางเล่มมีภาพมากจนจัดเป็นประเภทหนังสือภาพ (Picture Book) ได้สัดส่วนของภาพกับเนื้อเรื่อง ขึ้นอยู่กับวัยของเด็ก ผู้อ่านที่เป็นเด็กอายุน้อยภาพต้องมีมาก เด็กอายุมากภาพมีน้อยลงได้ ภาพควรมีความเหมาะสมกับเนื้อหาของหนังสือประเภทนั้น ๆ หนังสือภาพสำหรับเด็กเล็กรวมทั้งการ์ตูนจะเน้นภาพมากกว่าตัวอักษร ดังนั้นภาพจึงเป็นเรื่องที่ควรพิจารณาให้มากและหาผู้วาดภาพให้เหมาะสม หนังสือสำหรับเด็กบางเล่มอาจใช้ภาพถ่าย แต่ภาพถ่ายนั้นต้องเป็นภาพที่ชัดเจนและไม่เลื่อน จึงควรเลือกใช้ภาพถ่ายไลค์ดีกว่าภาพถ่ายที่อัดออกเป็นรูปแล้ว สำหรับหนังสือที่จะจัดพิมพ์เป็นจำนวนมากนั้นเรื่องสีของภาพเป็นเรื่องสำคัญเด็กเล็กชอบสีสดใสมากกว่าภาพขาวดำ แต่เด็กโตชอบทั้งสองอย่าง ขึ้นอยู่กับประเภทของเนื้อหา เรื่อง และลักษณะการใช้หนังสือเล่มนั้น แต่มีข้อควรระมัดระวัง คือ ภาพนั้นจะต้องชัดเจน ไม่มีเนื้อหาในภาพมากเกินไป หรือมีลักษณะภาพของผู้ใหญ่ เพราะเด็กจะรับรู้ความหมายของภาพภาพไม่ได้

6. ภาษาและจำนวนภาษาที่ใช้ในหนังสือสำหรับเด็ก

หนังสือเด็กต้องใช้ “คำง่าย” ใช้ได้อย่างเหมาะสมกับเนื้อหา เลือกคำ ได้สั้น กระชับใจความไม่ต้องแปลซ้ำ หลีกเลี่ยงคำ ศัพท์ยาก ๆ หรือคำศัพท์ทางวิชาการต่าง ๆ ใช้ประโยคสั้น ๆ ถ้าใช้คำที่อยู่ในหนังสือเรียนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 แล้วจะทำให้ผู้อ่านสามารถอ่านเข้าใจ เรื่องราวได้ดี หนังสือสำหรับเด็กเล็กใช้คำ และประโยคซ้ำ ๆ กันให้มาก เพราะการอ่านหลาย ๆ ครั้ง จะช่วยในการเรียนรู้ด้านภาษา ผู้อ่านสามารถจำได้เอง ซึ่งตรงกับจิตวิทยาการอ่านของเด็ก เด็กจะเข้าใจเรื่องราวจากคำที่อ่าน ถ้าเข้าใจคำ ก็เข้าใจประโยคและเข้าใจเรื่องได้ หนังสือของเด็กจึงต้องใช้คำและประโยคที่เด็กวัยนั้นได้เรียนรู้และทราบความหมายแล้ว หนังสือภาพหรือหนังสือการ์ตูนก็เช่นเดียวกัน แต่ถ้าเป็นการ์ตูนเรื่องคำ และประโยคที่ผูกเป็นเรื่องเป็นราว สิ่งที่สำคัญที่จะทำให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องราวได้ จึงควรใช้คำที่สั้นกะทัดรัด อ่านเข้าใจได้ง่าย ชัดเจน เพราะมีเนื้อที่ในการเขียนจำกัด ภาษาที่ใช้โดยเฉพาะคำพูดในวงกลมหรือบัลลูนต้องเป็นภาษาที่เด็กคุ้นเคยกับสภาพจริงและเหมาะสมกับวัย เป็นภาษาพูดที่เข้าใจง่ายเพราะเป็นการสนทนาโต้ตอบกันของตัวละคร (แม้ตัวละครจะเป็นผู้ใหญ่) ภาษาพูดในที่นี้หมายถึง ภาษาพูดที่เขียนอย่างถูกต้องตามอักขรวิธีภาษาไทยหรือตามพจนานุกรม ไม่ใช่ภาษาพูดที่เกิดจากสำเนียงพูดตามสมัย เช่น คำว่า เนี่ย

ทัน ชะนี กระรับ มัย เป็นต้น ส่วนคำแสงถ้าไม่แสดงเกินไปก็ไม่เป็นอันตรายมาก เพราะคำเหล่านี้เป็นคำที่อยู่ในสมัยเดียวกับผู้อ่าน ผู้อ่านจึงเข้าใจได้ดี ส่วนเนื้อเรื่องที่เป็นคำบรรยาย ควรใช้ภาษาเขียนที่เรียบเรียงได้อย่างสละสลวย กระชับรัด ไม่เยิ่นเย้อ ยืดยาว

7. ขนาดตัวอักษรและการเลือกใช้ตัวอักษร

ลักษณะความยาวของประโยค ขนาดและชนิดของตัวอักษรที่ใช้ในหนังสือสำหรับเด็กมีความสำคัญมากต่อการอ่านของเด็ก ถ้าใช้ประโยคยาวที่มีความซับซ้อนมากผู้อ่านจะลืมข้อความที่อ่านผ่านมาแล้ว เพราะประธานและคำกริยาอยู่ห่างไกลกันมาก หรือประโยคหลักมีประโยคขยายมาก เด็กจึงอ่านเรื่องไม่คิดต่อกัน ดังนั้นจึงควรใช้ประโยคสั้น ๆ ไม่ยาวนัก โดยเฉพาะหนังสือภาพและการ์ตูนซึ่งใช้ขนาดตัวอักษรใหญ่ด้วย จึงต้องระมัดระวังความสั้น-ยาวของประโยคให้เหมาะสมส่วนการเลือกชนิดของตัวอักษร ไม่ควรใช้ตัวอักษรประดิษฐ์บรรจง ให้ใช้ตัวอักษรที่อ่านง่ายและชัดเจน การเลือกขนาดตัวอักษรขึ้นอยู่กับปริมาณเนื้อของเรื่องหรือความยาวของเรื่องรูปเล่มหนังสือและวัยของผู้อ่าน หากเป็นเด็กเล็กถึงชั้นประถมศึกษาตอนต้น (ป.1-3) ควรใช้ขนาดตัวอักษรโดยประมาณ 32 – 28 พอยต์ ส่วนเด็กประถมศึกษาตอนปลาย ใช้ขนาด 20 – 18 พอยต์

8. รูปเล่มหนังสือ

หนังสือสำหรับเด็กควรมีขนาดกะทัดรัด ไม่ใหญ่ กว้าง หรือยาว หรือเล็กเกินไป เพราะเด็กจะถือหนังสืออ่านไม่สะดวก อีกทั้งกลัมน้ำหนักและนิ้วมือยังไม่แข็งแรงพอจะรับของเล็กหรือของใหญ่มากเกินไปหนังสือสำหรับเด็กวัยเริ่มเรียนและประถมศึกษาตอนต้น จำนวนหน้าควรอยู่ระหว่าง 8 - 16, 8 – 24 (ขนาดแปลหน้ายก) ประถมศึกษาตอนปลาย ประมาณ 16 - 32 หน้า (ขนาดแปลหน้ายก) หรือ 16 - 48 หน้า (ขนาดสิบหกหน้ายก) การกำหนดรูปเล่มยังเกี่ยวข้องกับราคาหนังสือ เพราะมีส่วนสัมพันธ์กับการตัดขนาดกระดาษของโรงพิมพ์ ถ้าขนาดรูปเล่มทำให้การตัดกระดาษมีเศษเหลือมาก หรือไม่ได้มาตรฐานกับการตัดหน้ากระดาษของโรงพิมพ์ ทำให้เพิ่มค่าใช้จ่ายในการพิมพ์มากขึ้น ขนาดรูปเล่มที่นิยมจัดทำกัน ได้แก่

8.1 ขนาดพ็อกเก็ตบุ๊กขนาดสิบหกหน้ายกเล็ก (ขนาดเล็ก) 13 x 18.5 ซม. ในแนวตั้งหรือแนวนอน

8.2 ขนาดสิบหกหน้ายก (ขนาดกลาง) 14.6 x 21 ซม. ในแนวตั้งหรือแนวนอน

8.3 ขนาดแปลหน้ายก (ขนาดใหญ่) 18.5 x 26 ซม. ในแนวตั้งหรือแนวนอน

นอกจากนี้ขนาดรูปเล่มยังมีความสัมพันธ์กับการจัดหน้า (layout) ของหนังสืออีกด้วย โดยเฉพาะหนังสือภาพประกอบ ซึ่งมีรูปภาพเป็นส่วนใหญ่ มีคำบรรยายน้อย จึงต้องใช้ขนาดหน้าหนังสือให้ใหญ่พอสมควร ส่วนรูปเล่มขนาดเล็ก เช่น การ์ตูนเล่มละ 1 - 2 บทของโรงพิมพ์ครูสภาจัดหน้าได้ลำบาก จึงต้องใช้ภาพเต็มหน้าทุกหน้าไป ถือเป็นการจัดหน้าที่ไม่สมบูรณ์ดีนัก การเย็บรูปเล่มควรมีความแข็งแรงทนทานต่อการหยิบใช้ของเด็ก การเย็บเล่มมีหลายชนิด เช่น เย็บอก เย็บสัน เย็บกึ่ง เย็บสันทากาว เป็นต้น การเลือกเย็บเล่มพิจารณาจากจำนวนหน้าของหนังสือชนิดกระดาษ และปกหนังสือปกหนังสือควรเป็นปกแข็ง แต่ค่าใช้จ่ายในการพิมพ์สูงมาก จึงควรหลีกเลี่ยงไปใช้กระดาษการ์ดขนาด 210 - 260 แกรมแทนก็ได้ ต้องออกแบบให้สะดวกตาผู้อ่าน ควรมีชื่อเรื่องของหนังสือที่ชัดเจนปรากฏอยู่ด้วย

หลักจิตวิทยาเด็ก

การพัฒนาการของเด็กแต่ละคนจะมีลักษณะของพัฒนาการเฉพาะตัว แต่โดยทั่วไปจะมีบางส่วนซึ่งเหมือนกัน ดังที่นักจิตวิทยาหลายท่านกล่าวไว้ดังนี้

1. ลักษณะของเด็กปฐมวัย

พรณี ชูทัย เจนจิต (2538 : 246-253) ได้กล่าวถึงลักษณะของเด็กวัยประถมศึกษา (ชั้น ป. 3-6 : อายุ 9-12 ปี) ไว้ 4 ด้าน ดังนี้

1.1 ลักษณะทางร่างกาย (Physical characteristics)

1.1.1 โดยทั่วไปเด็กหญิงวัยนี้โตเร็วกว่าเด็กชาย

1.1.2 เด็กหญิงส่วนใหญ่เมื่อย่างเข้าสู่วัยรุ่นรูปร่างเปลี่ยนแปลง มีความสนใจเรื่องเพศมากขึ้น จึงต้องปรับตัวทั้งด้านร่างกายและจิตใจ มีความอยากรู้อยากเห็นสูง

1.1.3 สามารถทำงานละเอียดได้ดีขึ้น ควรสนับสนุนงานที่ใช้มือให้มากขึ้น

1.1.4 โดยปกติเด็กจะแข็งแรงมากกว่าแต่ก่อน แต่มักมีท่าที่ไม่ไคร่ดี

1.1.5 การเติบโตของกระดูกยังไม่ค่อยสมบูรณ์ จึงไม่สามารถรับน้ำหนักได้มากควรแนะนำ ให้เด็กเล่นสิ่งที่ไม่เกินความสามารถ

1.1.6 เด็กชายชอบเล่นรุนแรง ซึ่งทำให้เกิดบาดเจ็บ ควรปล่อยให้เล่นถ้าเห็นว่าไม่เกิดอันตราย

1.2 ลักษณะทางสังคม (Social characteristics)

1.2.1 เพื่อนในกลุ่มมีอิทธิพลกับความประพฤติของเด็กมาก

1.2.2 ความสนใจของเด็กชายหญิงจะต่างกันมาก

1.2.3 การกีฬาที่เล่นเป็นที่ได้รับความนิยมมากขึ้น

1.2.4 การตั้งใจแบบหือหาวหรือการนิยมคนเก่งจะพบได้เสมอ

1.3 ลักษณะทางอารมณ์ (Emotional characteristics)

1.3.1 ความขัดแย้งระหว่างข้อตกลงของกลุ่ม และกฎของผู้ใหญ่ทำให้เกิดปัญหาควรให้เด็กมีโอกาสตั้งกฎเกณฑ์ในห้องเรียนเอง เพื่อลดการขัดแย้งลงได้

1.3.2 เด็กวัยนี้สามารถยอมรับกฎเกณฑ์ต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติตน ได้มองทุกสิ่งทุกอย่างอย่างกว้างขวาง

1.4 ลักษณะทางสติปัญญา (Cognitive characteristics)

1.4.1 มีความอยากรู้อยากเห็นทุก ๆ เรื่อง สนใจสิ่งของชั่วคราวเวลาสั้น

1.4.2 ตั้งความหวังในการทำงานสูง และต้องการทำให้สมบูรณ์ที่สุด

1.4.3 ต้องการความอิสระ แต่ในขณะเดียวกันก็ต้องการความช่วยเหลือ

สนับสนุนและแนะแนวทาง

2. ลักษณะความต้องการทางร่างกายของเด็ก

ชัยขันธ์ พรหมวงศ์ และ คณะ (2539 : 132-133) กล่าวถึงลักษณะความต้องการทางร่างกายของเด็กที่มีอายุระหว่าง 6-12 ปี ไว้ดังนี้

2.1 ต้องการเล่นหรือทำ กิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการควบคุมกล้ามเนื้อมากขึ้นและชอบเปลี่ยนกิจกรรมการเล่นอยู่เสมอ ๆ เพื่อหลีกเลี่ยงความเมื่อยล้า

2.2 ต้องการที่จะแสดงความสามารถในการเคลื่อนไหว

2.3 ต้องการพักผ่อนและต้องการเวลานอนที่เพียงพอ ประมาณ 10-12 ชั่วโมง

2.4 เด็กหญิงและเด็กชายต้องการกิจกรรมการเล่นที่ไม่เหมือนกัน เด็กชายชอบเล่นรุนแรงและมีความต้องการที่จะเล่นหรือทำ กิจกรรมต่าง ๆ อยู่เกือบตลอดเวลาไม่หยุดนิ่ง ส่วนเด็กหญิงชอบเล่นเงียบ ๆ และมักจะเล่นในร่ม

2.5 เด็กหญิงเริ่มเข้าสู่วัยรุ่นเร็วกว่า จึงมีความสนใจในเรื่องเพศและมีความต้องการเกี่ยวกับเรื่องการปรับตัวทั้งทางร่างกาย และจิตใจ

2.6 ต้องการที่จะเป็นตัวของตัวเอง และช่วยเหลือตัวเองได้ทั้งในเรื่องส่วนตัว และเรื่องสุขภาพอนามัย

3. พัฒนาการของวัยเด็กตอนปลาย

สุชา จันทน์เอม (2540 : 49) กล่าวถึงพัฒนาการของวัยเด็กตอนปลาย (10 – 12 ปี) ไว้ดังนี้ วัยเด็กตอนปลาย เป็นระยะที่เด็กชายและเด็กหญิงจะแสดงความแตกต่างกันอย่างชัดเจนในด้านพฤติกรรมและความสนใจ เด็กหญิงจะโตกว่าเด็กชายในตอนปลายของวัยนี้ ลักษณะความเจริญเติบโตทางด้านต่าง ๆ ที่เห็นได้ชัดเจน คือมีทักษะในการใช้ภาษาดี สามารถใช้สติปัญญาแก้ปัญหาในระดับความสามารถของตนเองได้ ทางด้านอารมณ์เด็กในวัยนี้ก็สามารถทำตามคำสั่งได้ ทางด้านสังคมเด็กพยายามเรียนรู้แสดงบทบาทที่เหมาะสมกับเพศของตนเด็กจะเล่นแต่เฉพาะกลุ่มที่เป็นเพศเดียวกันจากแนวคิดของนักจิตวิทยาดังกล่าว สามารถสรุปพัฒนาการของเด็กวัยประถมศึกษาตอนปลายได้ว่า เป็นวัยที่มีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน ระหว่างเด็กชายกับเด็กหญิงในด้านร่างกายเด็กหญิงจะโตเร็วกว่า ด้านสังคมเด็กจะเริ่มแบ่งกลุ่มตามเพศ ด้านอารมณ์สามารถทำตามคำสั่งได้ ความสนใจในกิจกรรมต่าง ๆ ต่างกัน เด็กชายชอบเล่นรุนแรง เคลื่อนไหวตลอดเวลา ส่วนเด็กหญิงชอบเล่นเงียบ ๆ ในที่ร่ม ดังนั้นการจัดกิจกรรมให้เด็กจึงต้องคำนึงถึงความสนใจและเหมาะสมกับวัยของเด็กด้วย จิตวิทยาการเรียนรู้ของเด็กการเรียนรู้เป็นสิ่งจำเป็นต่อการพัฒนาชีวิตของมนุษย์ให้มีคุณภาพในทุก ๆ ด้าน เด็กวัยประถมศึกษาเป็นวัยที่มีการพัฒนาทางด้านสติปัญญามาก เป็นวัยที่ผู้ใหญ่ต้องจัดประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมกับวัย เด็กจึงจะมีพัฒนาการที่เป็นไปตามวัย ดังนั้นการเรียนรู้จึงมีความสำคัญต่อบุคคลและสังคมในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

4. ความสำคัญของการเรียนรู้

วรรณิ ลิ้มอักษร (2541 : 51-58) กล่าวถึงความสำคัญของการเรียนรู้ไว้ว่า

- 4.1 การเรียนรู้มีความสำคัญต่อการมีชีวิตรอด
- 4.2 การเรียนรู้มีความสำคัญต่อการปรับตัว
- 4.3 ช่วยให้บุคคลไม่ตกเป็นเครื่องมือของคนอื่น
- 4.4 การเรียนรู้มีความสำคัญต่อการประกอบอาชีพการงาน

4.5 การเรียนรู้มีความสำคัญต่อการส่งเสริม ปรับปรุง และแก้ไขบุคลิกภาพ

4.6 มีความสำคัญต่อการเจริญของบ้านเมืองและประเทศชาติ

5. ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของเด็ก

ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของเด็กทำให้แต่ละบุคคลเรียนรู้ได้ไม่เท่ากันมี 3 ประการดังนี้

5.1 ตัวแปรที่เกี่ยวกับตัวผู้เรียน

5.1.1 เพศ โดยธรรมชาติแล้วทั้งสองเพศมีความสามารถในการเรียนรู้ใกล้เคียงกันแต่ความสนใจและความตั้งใจในการเรียนรู้ตลอดจนความคาดหวังของสังคมมีความแตกต่างกันดังนั้นจึงเรียนรู้ได้ไม่เหมือนกัน

5.1.2 อายุ บุคคลจะมีความพร้อมในการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้นตามวัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งช่วงอายุ 20 – 25 ปี จะเป็นวัยที่มีความพร้อมในการเรียนรู้มากที่สุด เมื่ออายุ 35 ปีไปแล้วความพร้อมในการเรียนรู้จะลดลง

5.1.3 ความสนใจ ถ้าผู้เรียนมีความสนใจและตั้งใจเพราะต้องการเรียนให้สำเร็จจะทำให้มีสมาธิในการเรียนและประสบความสำเร็จสูงกว่าผู้ที่มีสติปัญญาดีแต่ขาดความสนใจและตั้งใจ

5.1.4 ระดับความสามารถทางสติปัญญาและความถนัด ผู้ที่มีสติปัญญาสูงย่อมสามารถเรียนรู้ในสิ่งที่เป็นามธรรมที่ซับซ้อนได้ดีกว่าผู้ที่มีสติปัญญาปานกลางหรือต่ำ ส่วนผู้ที่มีความถนัดในด้านใดก็สามารถเรียนรู้ในด้านนั้นได้ดีกว่าผู้ที่ไม่ถนัด

5.1.5 ความรู้เดิมหรือประสบการณ์เดิม ถ้าผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานมาก่อนย่อมสามารถเรียนรู้ได้เร็วกว่าผู้ที่ไม่มีความรู้พื้นฐานเรื่องนั้นมาก่อน

5.1.6 เจตคติที่ดีจะทำให้ผู้เรียนตั้งใจ สนใจและทุ่มเทให้กับการเรียนมากขึ้น

5.1.7 ความสมบูรณ์ของอวัยวะรับสัมผัส ตากับหูมีความจำเป็นต่อการเรียนรู้มาก ถ้าอวัยวะไม่สมบูรณ์ก็จะทำให้เรียนรู้ได้ไม่เต็มตามศักยภาพ

5.2 ตัวแปรที่เป็นบทเรียนและวิธีเรียน

5.2.1 ความยากง่ายของบทเรียน บทเรียนที่มีความยากหรือง่ายเกินไปจะทำให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการเรียนต่ำ

5.2.2 ความสั้นยาวของบทเรียน บทเรียนที่มีความยาวเกินไปจะทำให้

ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่าย

5.2.3 บทเรียนที่เรียนโดยการปฏิบัติหรือการทดลอง ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีกว่าบทเรียนที่เรียนแบบบรรยาย

5.2.4 การฝึกฝนหรือการทำซ้ำ การเรียนด้วยการฝึกฝนเป็นประจำ จะทำให้เรียนรู้ได้ดีกว่าการเรียนรู้ที่ไม่มีการฝึก

5.3 ตัวแปรที่เกี่ยวกับตัวครูผู้สอน

5.3.1 บุคลิกภาพของครูผู้สอน สามารถจูงใจในการเรียนแก่ผู้เรียนได้

5.3.2 ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ของครูผู้สอน ถ้าสามารถถ่ายทอดให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้ดีในบทเรียนที่ผ่านมา ก็จะสามารถจูงใจให้เกิดการเรียนรู้ในบทเรียนต่อไปได้

5.3.3 ความรู้ในเนื้อหาที่สอน ถ้าครูมีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเนื้อหาที่สอน ก็จะสามารถสอนได้อย่างมั่นใจและผู้เรียนก็จะได้รับความรู้ที่ถูกต้องด้วย

สรุปได้ว่าการเรียนรู้เกิดขึ้นจากตัวแปรที่สำคัญสามด้าน คือ ด้านตัวผู้เรียนซึ่งขึ้นกับเพศ อายุความสนใจ สติปัญญาความสนใจและประสบการณ์ของผู้เรียน ด้านบทเรียนและวิธีเรียนขึ้นอยู่กับความยากง่าย ความสั้นยาวของบทเรียน ส่วนด้านครูผู้สอนนั้นจะต้องมีบุคลิกภาพที่จูงใจมีความรู้และสามารถถ่ายทอดได้ดี ถ้าตัวแปรใดตัวแปรหนึ่งเกิดการบกพร่อง ก็ไม่สามารถทำให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ที่ดีได้ความสนใจในการอ่านของเด็กประถมศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการปฏิรูปการศึกษา โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่สำคัญ คือ เป็นผู้ใฝ่รู้และแสวงหาความรู้ที่มีคุณค่าในการดำรงชีวิตการทำงานและการพัฒนาสติปัญญานั้น การอ่านจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการเรียนรู้ทางวิชาการและข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ และสามารถนำความรู้ที่ได้จากการอ่าน การศึกษาค้นคว้ามาพัฒนาความคิดได้อย่างเหมาะสม มีคุณค่าต่อตนเองและส่วนรวม ซึ่งการที่บรรลुวัตถุประสงค์ดังกล่าวได้นั้นเด็กจะต้องเกิดความสนใจในการอ่าน ซึ่งสอดคล้องกับนักการศึกษาหลายท่านดังนี้

จินตนา ไบกาชูยี (2542 : 20) กล่าวถึงความสนใจในการอ่านของเด็กประถมศึกษาไว้พอสรุปได้ว่าความสนใจในการอ่านของเด็กวัยต่าง ๆ เป็นสิ่งจำเป็นในการเขียนเรื่องให้เด็กอ่านความสนใจในการอ่านของเด็กที่อยู่ต่างวัยกัน ยังแตกต่างกันไปด้วย จึง

ต้องรู้ถึงความต้องการอ่าน ความสามารถในการอ่านและการใช้ภาษาของเด็ก ตลอดจนความสั้นยาวของเรื่อง การดำเนินเรื่องง่ายไม่ซับซ้อนตามวัย ความสนใจในการอ่านของเด็กวัย 10-11 ขวบ วัยนี้อ่านหนังสือคล่องมีความสนใจในการอ่านอย่างแท้จริง เด็กหญิงและเด็กชายแยกกันอ่านหนังสือตามความสนใจของตนคล้ายเด็ก วัย 8 - 9 ขวบ แต่มีเนื้อเรื่องมากกว่า เด็กหญิงชอบเรื่องกระจุ้มกระจิม ตลกขบขันนิทาน นิยาย ชีวิตครอบครัว ส่วนเด็กชายชอบเรื่องกีฬา การผจญภัย เครื่องยนต์กลไกต่าง ๆ เรื่องส่งเสริมความเป็นวีรบุรุษ หรือพระเอก ชอบเรื่องจริงเกี่ยวกับชีวิตจริงมากขึ้น เด็กวัยนี้มีความคิดรุนแรง เริ่มบูชาวีรบุรุษและวีรสตรีมากขึ้น เรื่องชีวประวัติบุคคลที่เน้นชีวิตในวัยเด็ก เรื่องการ ท่องเที่ยวไปตามประเทศต่าง ๆ ในเชิงผจญภัย

6. ความสนใจในการอ่านของเด็ก

ฉวีวรรณ อุภาภินันท์ (2545 : 49-51) ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องความสนใจในการอ่านของเด็กไว้ดังนี้

6.1 ด้านสติปัญญา เด็กที่มีสติปัญญาเฉลียวฉลาด จะอ่านหนังสือ ได้เร็วกว่ามีความสามารถในการเลือกอ่านหนังสือที่น่าสนใจกว่าเด็กวัยเดียวกัน จะเข้าไปอ่านหนังสือของเด็กวัยถัดไปได้สบายมาก และสามารถมีความคิดรวบยอดได้ดี และเร็วกว่าเด็กวัยเดียวกัน เช่น เด็กอายุ 7 - 8 ขวบ สามารถอ่านหนังสือก่อนวัยรุ่น (12 - 14 ขวบ) ได้ และเข้าใจได้ตลอดและสามารถอ่านหนังสือผู้ใหญ่ เช่น คอมพิวเตอร์ สี่แผ่นดิน รามเกียรติ์ และกำลังภายในได้ และสามารถเล่าเรื่องราวได้ดีด้วย

6.2 เด็กอายุต่างกันแม้เพียงปีเดียวก็มีความสามารถในการอ่านต่างกัน ที่เห็นได้ชัด คือเด็กวัย 5 - 6 ขวบจะต่างกับวัย 6 - 8 ขวบมากเนื้อเรื่องที่ชอบต่างกันเด็กวัย 5 - 6 ขบยังอ่านหนังสือไม่แตกฉาน ดังนั้นความสามารถในการอ่านจึงช้า แต่อายุ 6 ขวบกว่า ๆ จะสามารถอ่านได้เร็วขึ้นมา

6.3 เพศของเด็ก เมื่อโตขึ้น เด็กชายสนใจหนังสือแตกต่างกับเด็กหญิง เด็กหญิงจะชอบเกี่ยวกับความสวยงาม การแต่งกาย เด็กชายชอบทดลอง ชอบวิทยาศาสตร์ เครื่องยนต์กลไก การผจญภัย ไฟฟ้า คอมพิวเตอร์ คณิตศาสตร์ ฯลฯ แต่ตอนเด็กเล็ก ๆ จะชอบเหมือนกัน

6.4 ความถนัดตามธรรมชาติ เช่น เด็กเก่งคณิตศาสตร์จะอ่านเรื่องคณิตศาสตร์เก่งภาษา วรรณคดี การแต่งกลอน จะชอบ โคลงกลอน เด็กเก่งวิทยาศาสตร์จะชอบการประดิษฐ์ต่าง ๆ เด็กเก่งเรื่องการทำ อาหารจะสนใจอ่านเรื่องการทำอาหาร เด็กสนใจเรื่อง

ต้นไม้ ชอบต้นไม้ ว่าน บอน ก็สนใจอ่านหนังสือประเภทนี้มาก เด็กเก่งคอมพิวเตอร์จะชอบอ่านเรื่องเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ตเล่นเกมคอมพิวเตอร์ อ่านและค้นคว้าข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตและการใช้โปรแกรมต่าง ๆ

6.5 สิ่งแวดล้อม ได้แก่

6.5.1 สิ่งแวดล้อมทางบ้าน ถ้าพ่อแม่ ผู้ปกครองสนับสนุนการอ่านเลือกหนังสือดี ๆ และซื้อหนังสือให้เด็กบ่อย ๆ พ่อแม่ชอบอ่านหนังสือ มีชั้นหนังสือให้เด็กเป็นส่วนตัวเด็กก็จะชอบอ่าน ถ้าพ่อแม่ ครอบครัวมีฐานะที่สามารถซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์ไว้ที่บ้านจะทำให้เด็กมีความ สามารถด้านคอมพิวเตอร์ ทั้งค้นข้อมูลและเขียนโปรแกรมง่าย ๆ ได้

6.5.2 สิ่งแวดล้อมทางโรงเรียน ถ้าโรงเรียน ครูบรรณารักษ์ จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านมีหนังสือดี ๆ เป็นจำนวนมากในห้องสมุด เด็กก็จะได้อ่านหนังสือดี ๆ และอ่านเก่ง โรงเรียนมีคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตในห้องสมุดจำนวนพอเพียง จะช่วยเสริมความสามารถในการค้นคว้าทางอินเทอร์เน็ต

6.5.3 เพื่อนฝูง ถ้าเพื่อนชักชวนอ่าน ค้นคว้า เด็กก็จะพลอยอ่านเก่งด้วยและช่วยในการค้นคว้าข้อมูล การเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์เป็นทีม จะทำให้มีความสามารถในการใช้งานคอมพิวเตอร์ตลอดจนการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน

6.6 ความบกพร่องในการเรียนรู้ ซึ่งเกิดจากสุขภาพร่างกายไม่แข็งแรง เจ็บป่วย เช่น สายตาสั้น หรือ ฯลฯ มีความพิการหรือความผิดปกติของร่างกายและสมองทำให้เป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ ซึ่งต้องทำการรักษาโดยผู้เชี่ยวชาญ และพ่อแม่ให้ความเอาใจใส่ดูแลสรุปได้ว่า ความสนใจในการอ่านของเด็กในวัยประถมศึกษา เด็กผู้ชายและเด็กผู้หญิงสนใจอ่านหนังสือต่างกันอย่างเห็นได้ชัดเจน เด็กผู้ชายสนใจในการอ่านเรื่องผจญภัยเรื่องที่เกิดขึ้นจริง เรื่องกีฬา ไม่ชอบอ่านเรื่องที่มีเด็กผู้หญิงเป็นตัวเอก ส่วนเด็กผู้หญิงยังคงอ่านได้ทั้งเด็กชายเด็กหญิงที่เป็นตัวเอก และชอบอ่านนิทาน นิยายและชีวิตในครอบครัว

ความรู้เกี่ยวกับแผนการจัดการเรียนรู้

การจัดทำแผนการเรียนรู้หรือแผนการสอน เป็นภารกิจสำคัญของครูผู้สอน ทำให้ผู้สอนทราบล่วงหน้าว่าจะสอนอะไร เพื่อจุดประสงค์ใด สอนอย่างไร ใช้สื่ออะไร และวัดผลประเมินผลโดยวิธีใด เป็นการเตรียมตัวให้พร้อมก่อนสอน ทำให้ผู้สอนเกิดความมั่นใจในการ

สอน สอนได้ครอบคลุมเนื้อหาและสอนอย่างมีแนวทางและมีเป้าหมาย คั้งนั้นผู้สอนต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมาย ความสำคัญ ลักษณะ ขั้นตอนการจัดทำและหลักการวางแผนการสอน ตลอดจนลักษณะของแผนการสอนที่ดี เพื่อส่งผลให้การเรียนการสอนดำเนิน ไปสู่จุดหมายปลายทางที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

1. ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้

ได้มีผู้ให้ความหมายของแผนจัดการเรียนรู้หรือแผนการสอนไว้ดังนี้

กรมวิชาการ (2546 : 64) ให้นิยามคำว่า แผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยกำหนดจุดประสงค์กระบวนการวัดและประเมินผล แหล่งการเรียนรู้ แล้วบันทึกผลหลังสอนเพื่อนำไปสู่การวิจัยและการพัฒนา

ตำลี รักสุทธี (2544 : 2) กล่าวว่า แผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง สื่อ อุปกรณ์ เครื่องมือ แผนการ โครงการที่ครูจัดทำเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อใช้ในการปฏิบัติการสอนในรายวิชาใดวิชาหนึ่งที่มีการเตรียมการอย่างเป็นระบบ ขั้นตอน และช่วยเหลือให้ครูพัฒนาการจัดการเรียนการสอนไปสู่เป้าประสงค์การเรียนรู้ของเด็กอย่างมีประสิทธิภาพ ตามความหวังของการจัดการเรียนรู้แต่ละครั้ง

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542 : 1) กล่าวว่า แผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง แผนการหรือโครงการที่จัดทำเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อใช้ในการปฏิบัติการสอนในรายวิชาใดรายวิชาหนึ่ง เป็นการเตรียมการสอนอย่างมีระบบ และเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ครูพัฒนาการจัดการเรียนการสอนไปสู่จุดประสงค์การเรียนรู้และจุดหมายของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ถือว่าเป็นงานที่สืบเนื่อง มาจากประมวลการสอน เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่แยกย่อยลงมาจากประมวลการสอน โดยให้รายละเอียดว่าแต่ละหน่วยการเรียนจะดำเนินการเรียนการสอน และการประเมินผลอย่างไร ซึ่งสอดคล้องกับ รุจิรุ ภูสาระ (2545 : 159) ที่กล่าวว่า แผนการจัดการเรียนรู้ คือ เครื่องมือแนวทางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนตามที่กำหนดไว้ในสาระการเรียนรู้ของแต่ละกลุ่ม

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2550 : 205) กล่าวว่า แผนการสอนหมายถึง แผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอน การวัดผลประเมินผลให้สอดคล้องกับเนื้อหา และจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

สรุปได้ว่า แผนการสอนหรือแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง การกำหนดเป้าหมายในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูไว้ล่วงหน้าอย่างละเอียด มีวัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และวิธีการวัดประเมินผลที่ชัดเจน และครูคนอื่นสามารถใช้แผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน ในรายวิชานั้น ๆ ได้

2. ความสำคัญของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ได้มีผู้ให้ความสำคัญของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หรือแผนการสอนไว้ดังนี้

2.1 ลำลี รักสุทธิ (2553 : 152) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการที่ครูจำเป็นที่จะต้องมีการสอน ไว้ดังนี้

2.1.1 แผนการสอนเป็นผลงานทางวิชาการชิ้นสำคัญของครู

2.1.2 แผนการสอนคือเข็มทิศบอกทางครู

2.1.3 แผนการสอนเหมือนพิมพ์เขียวของครู

2.1.4 แผนการสอนคือแผนที่บอกเป้าหมายการเดินทางของครูและนักเรียน

2.1.5 แผนการสอนคือเครื่องชี้วัดคุณภาพของครู

2.2 บุษชัย ศิริมหาสาร (2545 : 34-35) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการที่ครูจำเป็นที่จะต้องมีการสอน ไว้ดังนี้

2.2.1 แผนการสอนเป็นหลักฐานที่แสดงถึงการเป็นครูแบบมืออาชีพมีการเตรียมการล่วงหน้า แผนการสอนของครูสะท้อนให้เห็นถึงการใช้เทคนิคการสอน สื่อ นวัตกรรมและจิตวิทยาการเรียนรู้ของเด็ก

2.2.2 แผนการสอนช่วยส่งเสริมให้ครู ได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร เทคนิคการสอน สื่อ นวัตกรรมและวิธีการวัดผลประเมินผลเพื่อพัฒนาตนเอง

2.2.3 แผนการสอนทำให้ครูผู้สอนและครูที่ปฏิบัติการสอนแทนสามารถปฏิบัติการสอนได้อย่างมั่นใจ และมีประสิทธิภาพ

2.2.4 แผนการสอนเป็นหลักฐานที่แสดงข้อมูลด้านการเรียนการสอนและวัดผลประเมินผลที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอน

2.2.5 แผนการสอนเป็นหลักฐานที่แสดงถึงความเชี่ยวชาญในอาชีพครู ซึ่งสามารถนำไปเสนอเป็นผลงานทางวิชาการ เพื่อประกอบพิจารณาความดีความชอบประจำปี เพื่อขอเลื่อนตำแหน่ง หรือระดับให้สูงขึ้น

2.3 อารมณ์ ใจเที่ยง (2550 : 206) ได้กล่าวถึงผลดีของแผนการสอนไว้ดังนี้

- 2.3.1 ทำให้เกิดการวางแผนวิธีการสอนวิธีการเรียนที่มีความหมายยิ่งขึ้น เพราะเป็นการจัดทำอย่างมีหลักการที่ถูกต้อง
- 2.3.2 ช่วยให้ครุมีคู่มือการสอนที่ทำด้วยตนเอง ทำให้เกิดความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน ทำให้สอนได้ครบถ้วนตรงตามหลักสูตร และสอนได้ทันเวลา
- 2.3.3 เป็นผลงานทางวิชาการที่สามารถเผยแพร่เป็นตัวอย่างได้
- 2.3.4 ช่วยให้ความสะดวกแก่ครูผู้มาสอนแทนในกรณีที่ครูผู้สอนไม่สามารถเข้าสอนได้

3. ข้อควรคำนึงในการเขียนแผนการสอน

- 3.1 เขียนให้ชัดเจนแจ่มแจ้งในทุกหัวข้อ เพื่อให้ความกระจ่างแก่ผู้อ่าน มีรายละเอียดพอสมควร ไม่ย่อและไม่ละเอียดมากเกินไป
  - 3.2 ใช้ภาษาเขียนที่สื่อความหมายได้เข้าใจตรงกันเป็นประโยชน์ที่ได้ใจความ
  - 3.3 เขียนทุกหัวข้อหรือทุกช่องให้สอดคล้องรับกัน เช่น สารสำคัญจะต้องสอดคล้องกับเนื้อหา จุดประสงค์จะต้องสอดคล้องกับเนื้อหา กิจกรรม และการวัดผล สื่อการเรียนจะต้องสอดคล้องกิจกรรมและการวัดผล
  - 3.4 เขียนให้เป็นลำดับขั้นตอนการสอน ก่อน-หลังในทุกหัวข้อ
  - 3.5 เขียนทุกหัวข้อให้ถูกต้องเช่น จุดประสงค์ต้องเขียนให้เป็นจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
  - 3.6 จัดเนื้อหา กิจกรรม ให้เหมาะสมกับเวลาที่กำหนดไว้
  - 3.7 จัดกิจกรรมให้น่าสนใจอยู่เสมอ ไม่ควรใช้วิธีเดียวกันทุกครั้งการสอน
  - 3.8 เขียนให้เป็นระเบียบ ง่ายแก่การอ่าน
  - 3.9 เขียนในสิ่งที่สามารถปฏิบัติได้จริง และสอนตามที่วางแผน
4. ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ระบุว่า แผนการจัดการเรียนรู้เป็นแผนการสอนที่ใช้เป็นสื่อในการเตรียมความพร้อมก่อนสอน บันทึกเป็นหลักฐานว่าสอนอะไรถึงไหน รวมทั้งได้บันทึกว่า ได้ผลอย่างไรแผนการเรีเรียนรู้ที่ดีควรมีกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ภายใต้คำแนะนำ และการดูแลของครูผู้สอนเน้นผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงและค้นหาคำตอบด้วยตนเองและนำกระบวนการไปใช้ในชีวิตประจำวัน รวมทั้งส่งเสริมการใช้วัสดุ อุปกรณ์ที่สามารถจัดหาได้ในท้องถิ่น โดยแผนการจัดการเรียนรู้ควรประกอบ

ด้วยองค์ประกอบที่สำคัญคือ จุดประสงค์การเรียนรู้ (ที่ได้มาจากผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง รายปี) สารการเรียนรู้ (สาระสำคัญ) กระบวนการเรียนรู้ สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ การวัดและ ประเมินผล บันทึกหลังการจัด การเรียนรู้ (ผลการจัดการเรียนรู้) ปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ และความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ดังนี้ (กรมวิชาการ. 2544ก : 87 - 102)

- 4.1 สารสำคัญ (Concept) เป็นความคิดรวบยอด หรือหลักการของเรื่อง หนึ่งที่ต้องการให้เกิดกับนักเรียนเมื่อเรียนตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
- 4.2 จุดประสงค์การเรียนรู้ (Learning objective) เป็นการกำหนดจุดประสงค์ ต้องการให้เกิดกับนักเรียนเมื่อเรียนตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
- 4.3 สารสำคัญ (Content) เป็นเนื้อหาที่จะจัดกิจกรรมและต้องการให้เกิด กับนักเรียนเมื่อเรียนตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
- 4.4 กระบวนการจัดการเรียนรู้ (Instructional activities) เป็นการเสนอ ขั้นตอนหรือกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ซึ่งจะนำไปสู่จุดประสงค์ที่กำหนดไว้
- 4.5 สื่อ/แหล่งเรียนรู้ (Instructional media) เป็นสื่อและวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ ในกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่กำหนดในแผนการเรียนรู้
- 4.6 การวัดและประเมินผล (Measurement and evaluation) เป็นการกำหนด ขั้นตอนหรือวิธีการวัดประเมินผลว่า นักเรียนบรรลุจุดประสงค์ตามที่กำหนดในกิจกรรมการ เรียนการสอน แยกประเมินเป็นก่อนสอนและประเมินผลหลังสอน
- 4.7 กิจกรรมเสนอแนะ เป็นกิจกรรมบันทึกเพิ่มเติมของครูผู้สอนหลังจากได้ นำแผนการเรียนรู้ให้ผู้บังคับบัญชาตรวจ เพื่อปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ก่อนนำไปใช้ สอน
- 4.8 ความเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นการบันทึกการตรวจแผนการ จัดการเรียนรู้เพื่อเสนอแนะหลังจากที่ได้ตรวจความถูกต้อง การกำหนดรายละเอียดในหัวข้อ ต่างๆในแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีความสมบูรณ์ เช่น การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ สาร การเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้ การใช้สื่อ รวมทั้งการวัดและประเมินผลให้มีความสอดคล้อง ส่งเสริมการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ของหลักสูตร
- 4.9 บันทึกผลการจัดการเรียนรู้เป็นการบันทึกของผู้สอนหลังจากนำ แผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้สอนแล้ว เพื่อนำแผนไปปรับปรุงและใช้สอนในคราวต่อไป

ประกอบด้วย 3 หัวข้อ

4.10 ผลการเรียนรู้ด้านปริมาณและคุณภาพทั้ง 4 ด้านคือ ด้านพุทธิพิสัย ด้านทักษะด้านจิตพิสัย และด้านกระบวนการ ซึ่งกำหนดในขั้นกิจกรรมการเรียนรู้การสอนและขั้นประเมินผล

4.11 ปัญหาและอุปสรรค เป็นการบันทึกปัญหา อุปสรรคที่เกิดขึ้นในขณะสอนก่อนสอนและหลังทำการสอน

4.12 ข้อเสนอแนะ/แนวทางการแก้ไข เป็นการบันทึกข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไขปรับปรุงการเรียนการสอน ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้บรรลุจุดประสงค์ของบทเรียนที่หลักสูตรกำหนด

สรุปได้ว่าแผนการสอนหรือแผนการจัดการเรียนรู้ คือ การเตรียมการสอนเป็นลายลักษณ์อักษร โดยกำหนดรูปแบบบทเรียนแต่ละเรื่อง ซึ่งจะเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แก่นักเรียนให้เป็นตามจุดหมาย ความคิดรวบยอด เนื้อหาสาระและการวัดผลประเมินผลตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

การหาประสิทธิภาพ

การหาประสิทธิภาพ หมายถึงระดับประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ซึ่งพิจารณาได้ดังนี้

1. การหาประสิทธิภาพโดยการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ในการวิจัย จะต้องดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในรูปใดรูปหนึ่ง เพื่อนำมาพิจารณาเปรียบเทียบ วิเคราะห์ ตีความ สรุปผลการวิจัย ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จะต้องใช้เครื่องมือหรือ เทคนิคที่เหมาะสม เพื่อให้ได้ข้อมูลตามที่ต้องการด้วยความเที่ยงตรง เชื่อมั่นได้ การเลือกใช้เครื่องมือเหมาะสม การสร้างเครื่องมือให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ จึงเป็นเรื่องสำคัญในการวิจัยทางการศึกษาคั้งนี้

1.1 แบบทดสอบ (Test) แบบทดสอบคือชุดคำถาม (Items) หรืองานชุดใดๆ ที่สร้างขึ้นเพื่อนำไปเร็ว หรือชักนำให้กลุ่มตัวอย่างตอบสนองออกมา การตอบอาจอยู่ในรูปของการเขียนตอบ การพูดการปฏิบัติ ที่สังเกตได้วัดให้เป็นปริมาณได้ ประเภทของแบบทดสอบแบบทดสอบแบ่งออกหลายแบบ การแบ่งตามสมรรถภาพ ที่จะวัด แบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ

1.1.1 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Achievement test) หมายถึง แบบทดสอบที่ใช้วัดความรู้ความสามารถของบุคคลในด้านวิชาการ ซึ่งเป็นผลมาจากการ เรียนรู้ในเนื้อหาสาระและจุดประสงค์ของวิชา หรือเนื้อหาที่สอนนั้น การสร้างแบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจะต้องมีการวางแผนอย่างดี เพื่อที่จะให้ได้ แบบทดสอบที่เป็นมาตรฐาน สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้อย่างเที่ยงตรงคะแนนที่วัดมา มีความเชื่อมั่นสูง เนื่องจากแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล จำแนกได้ 2 ประเภท คือ

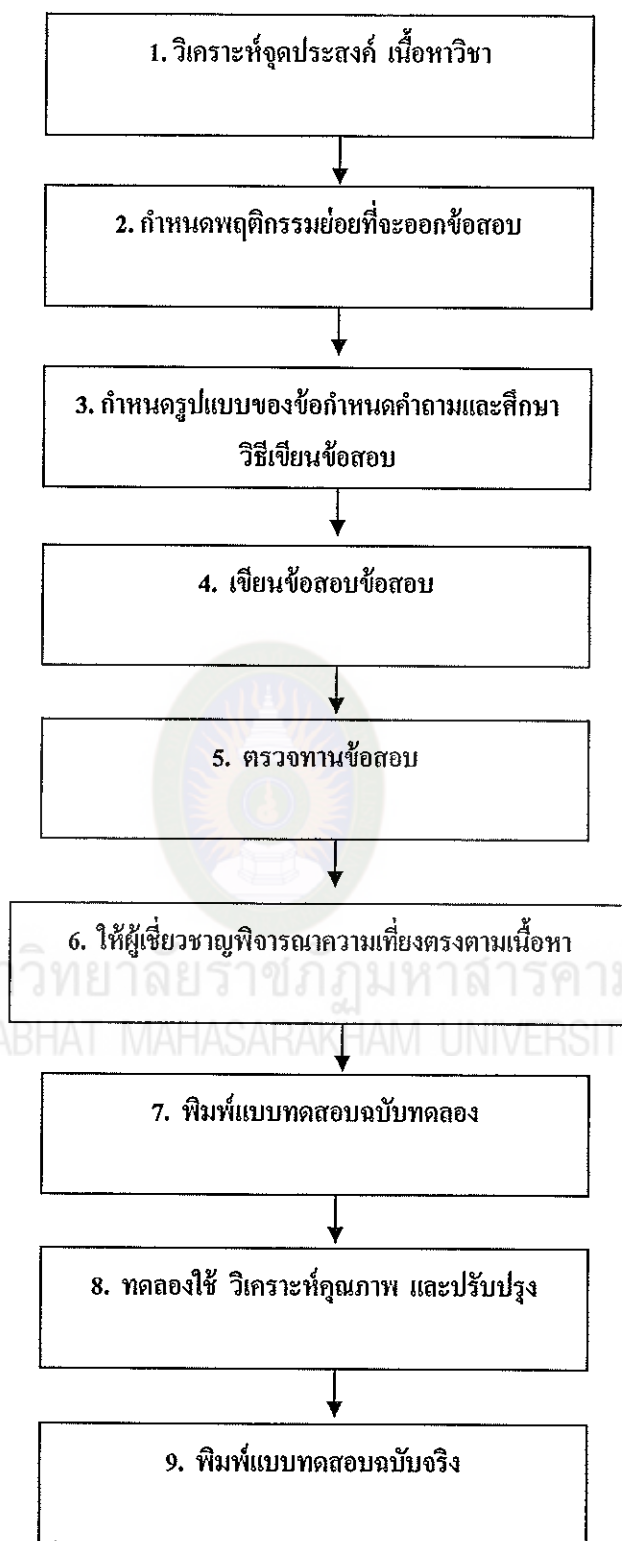
1) การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์อิงกลุ่มหมายถึง แบบทดสอบที่ มุ่งสร้างเพื่อวัดให้ครอบคลุมหลักสูตร จึงสร้างตามตารางวิเคราะห์หลักสูตร ความสามารถในการ จำแนกผู้สอบตามความเก่งอ่อน ได้ดีเป็นหัวใจสำคัญของข้อสอบในแบบทดสอบประเภท นี้ การออกข้อสอบจะต้องออกตามตารางที่กำหนดลักษณะของข้อสอบ สำหรับจำนวนข้อ ทั้งหมดนั้น จะไม่ใช่จำนวนข้อสอบที่จะใช้ในการรวบรวมข้อมูลจริง แต่จะมีจำนวนมากกว่า ที่ต้องการจริงไม่ต่ำกว่า 25% การที่ต้องกำหนดจำนวนข้อมากกว่าจำนวนที่ต้องการ เนื่องจาก เมื่อนำข้อสอบไปทดลองใช้และวิเคราะห์คุณภาพรายข้อแล้ว จะมีข้อที่มีคุณภาพไม่เข้าเกณฑ์ ต้องตัดทิ้งไปส่วนหนึ่งการกำหนดจำนวนเกินไว้จะทำให้ได้ข้อสอบที่จะใช้จริงตามจำนวนที่ ต้องการได้ โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังแผนภาพที่ 1 (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 59)

แผนภาพที่ 1 ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบอิงกลุ่ม

2) การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์เชิงเกณฑ์ สำหรับใช้ตัดสินว่า
ผู้สอนมีความรู้ความสามารถตามเกณฑ์ ที่กำหนดไว้หรือไม่ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 62)
โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังแผนภาพที่ 2

แผนภาพที่ 2 ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบอิงเกณฑ์

1.1.2 แบบทดสอบวัดเชาว์ปัญญาและความถนัด (Intelligence and aptitude Test) หมายถึงแบบทดสอบที่ใช้วัดสมรรถภาพในการเรียนรู้ของบุคคล และความพร้อมที่จะพัฒนาไปอย่างดีในด้านใดด้านหนึ่ง แบ่งเป็น 4 ประเภท คือ

- 1) แบบทดสอบความถนัดทั่วไปรายบุคคล เป็นแบบทดสอบที่ใช้ทำนายผลสำเร็จทางการเรียนและใช้ในทางคลินิกของนักจิตวิทยา
- 2) แบบทดสอบความถนัดทั่วไปกลุ่ม ทดสอบเพื่อทำนายผลสำเร็จทางการเรียน
- 3) แบบทดสอบความถนัด พหุคุณ เป็นแบบทดสอบที่มุ่งวัดสมรรถภาพทางสมองหลายชนิด แต่ละชนิดมีคะแนนแยกเฉพาะของตน สามารถจัดทำเกณฑ์ สามารถจัดทำเกณฑ์ปกติ แต่ละฉบับ และหาความเที่ยงตรงของแต่ละฉบับกับผลการเรียนแต่ละด้าน
- 4) แบบทดสอบความถนัดพิเศษ เป็นแบบทดสอบที่ใช้ในการพิจารณาตัดสินใจเกี่ยวกับการคัดเลือกทางอาชีพและทางการศึกษา

1.1.3 แบบทดสอบวัดบุคลิกภาพและสังคม เป็นแบบทดสอบที่ใช้วัดคุณลักษณะในตัวบุคคลในด้านต่างๆ การปรับตัวให้เข้ากับสังคมและที่มีต่อสถานการณ์ ซึ่งนิยมใช้กันมากในการวิจัยทางการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เป็นแนวในการสร้างข้อสอบการสร้างข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ แนวความคิดที่นิยมกัน ได้แก่ การเขียนข้อสอบวัดตามการจัดประเภทจุดประสงค์ทางการศึกษาด้านพุทธิพิสัย (Cognitive) ของบลูม (Bloom) ซึ่งจำแนกจุดประสงค์ทางการศึกษาด้าน พุทธิพิสัย ออกเป็น 6 ประเภทคือ

- 1) ความรู้ (Knowledge)
- 2) ความเข้าใจ (Comprehension)
- 3) การนำไปใช้ (Application)
- 4) การวิเคราะห์ (Analysis)
- 5) การสังเคราะห์ (Synthesis)
- 6) การประเมินค่า (Evaluation)

สรุปได้ว่า การหาประสิทธิภาพ โดยการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึงคุณลักษณะหรือความสามารถทางสมองของบุคคลที่พัฒนาดีขึ้น ทั้งด้านความรู้ ความจำ ทักษะ ความรู้สึกและค่านิยม ซึ่ง ได้จากการเรียนรู้ประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ

2. การหาประสิทธิภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติม

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะได้ศึกษาการหาประสิทธิภาพของนวัตกรรมทางการศึกษาแล้วนำมาประยุกต์ใช้ตามรายละเอียดเอกสารที่ศึกษาดังนี้

เผชิญ กิจระการ (2544 : 49) ได้กล่าวถึงการหาประสิทธิภาพของสื่อ เช่น คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) บทเรียนโปรแกรม ชุดการสอน แผนการสอน แบบฝึกทักษะ เป็นต้นว่าประสิทธิภาพ ที่วัดส่วนใหญ่จะพิจารณาจากเปอร์เซ็นต์การทำแบบฝึกหัดหรือกระบวนการเรียนหรือแบบทดสอบย่อยแสดงเป็นค่าตัวเลข 2 ตัว เช่น $E_1/E_2 = 80/80$, $E_1/E_2 = 85/85$, $E_1/E_2 = 90/90$ เป็นต้น เกณฑ์ประสิทธิภาพ (E_1/E_2) มีความหมายแตกต่างกันหลายลักษณะในที่นี้จะยกตัวอย่าง $E_1 / E_2 = 80/80$ ดังนี้

เกณฑ์ 80/80 ในความหมายที่ 1 ตัวเลข 80 ตัวแรก (E_1) คือ นักเรียนทั้งหมดทำแบบฝึกหัดหรือแบบทดสอบย่อยได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ถือเป็นประสิทธิภาพของกระบวนการ ส่วนตัวเลข 80 ตัวหลัง (E_2) คือ นักเรียนทั้งหมดที่ทำแบบทดสอบหลังเรียน (Posttest) ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ส่วนการหาค่า E_1 และ E_2 ใช้สูตรดังนี้

$$E_1 = \frac{\sum X/N}{A} \times 100$$

เมื่อ E_1 แทน ประสิทธิภาพของกระบวนการ
 $\sum X$ แทน คะแนนของแบบฝึกหัดหรือของแบบทดสอบย่อยทุก
 ชุดรวมกัน

A แทน คะแนนเต็มของแบบฝึกหัดทุกชนิดรวมกัน

N แทน จำนวนนักเรียนทั้งหมด

$$E_2 = \frac{\sum X/N}{B} \times 100$$

เมื่อ E_2 แทน ประสิทธิภาพของผลลัพธ์

ΣX แทน คะแนนรวมของแบบทดสอบหลังเรียน

B แทน คะแนนเต็มของแบบทดสอบหลังเรียน

N แทน จำนวนนักเรียนทั้งหมด

การหาประสิทธิภาพของสื่อ หมายถึง การนำสื่อไปทดลองใช้แล้วนำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้ได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยทั่วไปประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะจะต้องมาจากผลสัมฤทธิ์การคำนวณ E_1 และ E_2 เป็นตัวเลขตัวแรกตามหลังตามลำดับ ถ้าตัวเลขเข้าใกล้ 100 มากถือว่ามีประสิทธิภาพมากขึ้นโดยมีค่าสูงสุดที่ 100 และเกณฑ์ที่ใช้พิจารณารับรองมาตรฐานประสิทธิภาพแบบนี้จะอยู่ที่ 80/80 ขึ้นไป จึงจะถือว่ามีประสิทธิภาพสามารถนำไปใช้เรียน โดยปกติแล้วที่เป็นความรู้ความจำ จะตั้งไว้ 80/80, 85/85 หรือ 90/90 ส่วนเนื้อหาที่เป็นทักษะจะตั้งต่ำกว่านี้ เช่น 75/75 การหาประสิทธิภาพของสื่อมีขั้นตอนการหาดังนี้ (ชัยยงค์ พรมวงค์. 2537 : 495-500)

2.1 การกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพ

เกณฑ์ประสิทธิภาพ หมายถึง ระดับประสิทธิภาพของสื่อที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้หากสื่อมีประสิทธิภาพถึงระดับนั้นแล้ว สื่อนั้นมีประสิทธิภาพที่จะนำไปสอนนักเรียน

2.1.1 ขั้นตอนการทดลองหาประสิทธิภาพ เมื่อผลิตสื่อขึ้นเป็นต้นแบบแล้วนำไปทดลองหาประสิทธิภาพตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1) ทดลองแบบเดี่ยว (1 : 1) คือ ทดลองกับผู้เรียน 1 คน โดยให้การเด็กอ่อน ปานกลาง และเก่ง อย่างละ 1 คน เป็นการทดลอง ครู 1 ต่อนักเรียน 1 คน ให้ทดลองกับนักเรียนอ่อนก่อนทำการปรับปรุง แล้วนำไปทดลองกับนักเรียนปานกลาง และนำไปทดลองกับนักเรียนเก่งตามลำดับ

2) ทดลองแบบกลุ่ม (1 : 10) คือ ทดลองกับนักเรียนทั้งชั้น 6-10 คน โดยใช้นักเรียนเก่ง ปานกลาง และอ่อน กละกัน ไม่ใช้นักเรียนเก่งหรืออ่อนล้วน ๆ ทดลองเวลาทดลองจะต้องจับเวลาว่าด้วยกิจกรรมกลุ่มแต่ละกลุ่มใช้เวลาเท่าไร

3) ทดลองภาคสนาม (1 : 100) คือ ทดลองกับนักเรียนทั้งชั้น 40 - 100 คน เป็นการทดลองที่ใช้ครู 1 คนต่อนักเรียน 40 - 100 คน นักเรียนที่เลือกมาทดลองจะต้องมีทั้งนักเรียนเก่งและอ่อน ไม่ควรเลือกห้องที่มีนักเรียนเก่งหรืออ่อนล้วน ๆ ทดลองในชั้นเรียน

จริง ต้องใช้ครูเพียงคนเดียว ผู้สังเกตการณ์ต้องอยู่ห่าง ๆ ไม่เข้าไปช่วยเหลือเด็ก ปล่อยให้ครูผู้สอนแก้ปัญหาเอง หากจำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือให้ครูผู้สอนเป็นคนบอก

2.2 สถานที่ และเวลาสำหรับการทดลองแบบเดี่ยวและแบบกลุ่ม

นอกจากนี้สถานที่ และเวลาสำหรับการทดลองแบบเดี่ยวและแบบกลุ่ม ควรใช้เวลา นอกชั้นเรียน หากแยกนักเรียนมาเรียนต่างหาก และต้องมีการชี้แจงให้นักเรียนทราบถึง วัตถุประสงค์ของการทดลอง และวิธีการใช้สื่อ ครูจะต้องดำเนินการ 5 ขั้นตอน ดังนี้

2.2.1 สอบก่อนสอน

2.2.2 นำเข้าสู่บทเรียน

2.2.3 ให้นักเรียนทำกิจกรรม

2.2.4 สรุปบทเรียน

2.2.5 สอบหลังเรียน

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัย ได้ตั้งค่าประสิทธิภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระ การเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สารคดี 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว สำหรับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 3 ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

ดัชนีประสิทธิผล

การหาดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index) หมายถึงตัวเลขที่แสดง ความก้าวหน้าในการเรียนของนักเรียน โดยเปรียบเทียบคะแนนที่เพิ่มขึ้นจากคะแนนทดสอบ ก่อนเรียนกับคะแนนที่ได้จากการทดสอบหลังเรียนและคะแนนเต็มหรือคะแนนสูงสุดกับ คะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนเรียน เมื่อมีการประเมินสื่อการเรียนการสอนที่ผลิตขึ้นมา

เชษฐ กิจระการ และสมนึก ภัททิยธนี (2545 : 30-32) ได้กล่าวถึงการหาดัชนี ประสิทธิภาพว่า เป็นพัฒนาการของนักเรียน ว่าก่อนและหลังการเรียนเรื่องใด ๆ นักเรียน ได้ พัฒนา มีความรู้ ความสามารถเพิ่มขึ้นอย่างเชื่อถือได้หรือไม่ หรือเพิ่มขึ้นเท่าไร ซึ่งอาจ พิจารณาได้จากการคำนวณหาค่าดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index : E.I.) มีสูตรดังนี้

ดัชนีประสิทธิผล =
$$\frac{\text{ผลรวมของคะแนนหลังเรียนทุกคน} - \text{ผลรวมของคะแนนก่อนเรียนทุกคน}}{(\text{จำนวนนักเรียน} \times \text{คะแนนเต็ม}) - \text{ผลรวมของคะแนนก่อนเรียนทุกคน}}$$

$$\text{หรือ E.I.} = \frac{P_2 - P_1}{\text{Total} - P_1}$$

เมื่อ P_1 แทน ผลรวมของคะแนนก่อนเรียนทุกคน

P_2 แทน ผลรวมของคะแนนหลังเรียนทุกคน

Total แทน ผลคูณ ของจำนวนนักเรียนกับคะแนนเต็ม

ดัชนีประสิทธิผลสามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อประเมินผลสื่อ โดยเริ่มจากการทดสอบก่อนเรียนซึ่งเป็นตัววัดว่าผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานอยู่ในระดับใด รวมถึงการวัดความเชื่อใจทัศนคติและความตั้งใจของผู้เรียน นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบมาแปลงให้เป็นร้อยละหาค่าคะแนนสูงสุดที่เป็นไปได้ จากนั้นนำนักเรียนเข้ารับการทดลอง เสร็จแล้วทำการทดสอบหลังเรียนนำคะแนนที่ได้มาหาค่าดัชนีประสิทธิผล โดยนำคะแนนก่อนเรียนไปลบออกจากคะแนนหลังเรียนได้เท่าใดนำไปหารด้วย ค่าที่ได้จากค่าทดสอบก่อนเรียนสูงสุดที่ผู้เรียนสามารถทำได้ด้วยคะแนนทดสอบก่อนเรียนโดยทำให้อยู่ในรูปร้อยละ

จากการคำนวณถ้าพบว่า ค่าดัชนีประสิทธิผลอยู่ระหว่าง -1.00 ถึง 1.00 หากค่าทดสอบก่อนเรียนเป็น 0 และการทดสอบหลังเรียนปรากฏว่านักเรียนไม่มีการเปลี่ยนแปลงคือได้คะแนน 0 เท่าเดิม

$$\text{E.I.} = \frac{P_2 - P_1}{100 - P_1} = \frac{0\% - 0\%}{100\% - 0\%} = \frac{0\%}{100\%} = 0.00$$

แต่ถ้าคะแนนทดสอบก่อนเรียน = 0 และคะแนนทดสอบหลังเรียนทำได้สูงสุด คือ $P_2 = 100$ ค่า E.I. จะเท่ากับ 1.00

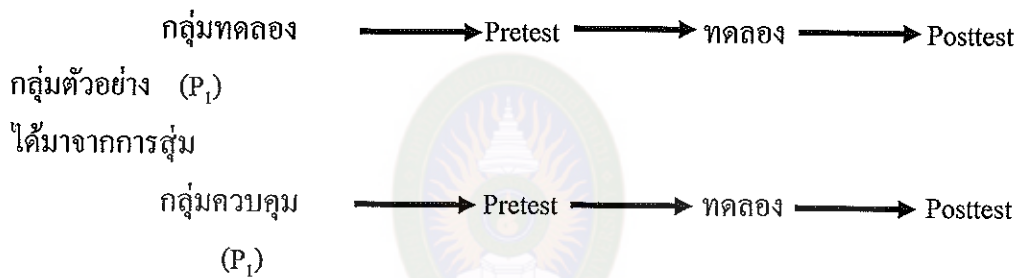
$$\text{E.I.} = \frac{P_2 - P_1}{100 - P_1} = \frac{100\% - 0\%}{100\% - 0\%} = \frac{100\%}{100\%} = 1.00$$

และในทางตรงกันข้ามถ้าคะแนนทดสอบหลังเรียนน้อยกว่าคะแนนทดสอบก่อนเรียนค่าที่ได้ออกมาจะมีค่าเป็นลบ เช่น $P_1 = 73\%$ $P_2 = 45\%$ $\text{E.I.} = 0.38$

$$E.I. = \frac{P_2 - P_1}{P_1} = \frac{45\% - 73\%}{73\%} = \frac{28\%}{73\%} = 0.38$$

The Pre-test, Post – test , Control Group Design

เป็นรูปแบบการวิจัยที่มีกลุ่มควบคุม มีการทดลองก่อนและหลังเรียน รูปแบบที่ใช้ การทดลอง 1 กลุ่ม เพื่ออธิบายหลักการเบื้องต้นของดัชนีประสิทธิผล รูปแบบนี้ไม่สามารถ ควบคุมองค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อความตรงภายในของการวิจัย (Internal validity) ได้ ดังนั้นจึงมีการเพิ่มกลุ่มควบคุมและคัดเลือกบุคคลเข้ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม และคัดเลือกกลุ่มควบคุมโดยวิธีการสุ่มซึ่งมีรูปแบบดังนี้

เพราะว่ากลุ่มตัวอย่างได้มาจากการสุ่ม จึงอนุมานได้ว่าคะแนนการทดสอบก่อนเรียนจะมีค่าไม่แตกต่างกัน ดังนั้นวิธีการหาค่าดัชนีประสิทธิผล จึงไม่นำค่า Pre – test เข้ามาเกี่ยวข้องซึ่งสามารถกระทำได้ดังรูปแบบต่อไปนี้

$$E.I. = \frac{P_1 (\text{กลุ่มทดลอง}) - P_2 (\text{กลุ่มควบคุม})}{100\% - P_2 (\text{กลุ่มควบคุม})}$$

สูตรดัชนีประสิทธิผลที่ใช้ในงานวิจัยนี้ ใช้สูตรดังนี้

$$E.I = \frac{\text{ผลรวมคะแนนทดสอบหลังเรียน} - \text{ผลรวมคะแนนทดสอบก่อนเรียน}}{(\text{คะแนนเต็ม} \times \text{จำนวนนักเรียน}) - \text{ผลรวมคะแนนทดสอบก่อนเรียน}}$$

ความพึงพอใจ

1. ความหมายของความพึงพอใจ

ความพึงพอใจตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า “Satisfaction” ได้มีผู้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้หลายความหมายดังนี้

ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด หรือทัศนคติของผู้ปฏิบัติงานที่มีต่อการปฏิบัติงาน รวมทั้งกระบวนการ องค์ประกอบ ตลอดจนปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับงานนั้น ๆ หากเป็นไปในทางบวกจะส่งผลทำให้เกิดความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงาน จะมีการเสียสละ อุทิศ แรงกาย แรงใจ แรงทรัพย์ และสติปัญญาให้แก่งานมากขึ้น แต่ในทางตรงกันข้ามหากผู้ปฏิบัติงานมีความรู้สึกนึกคิดหรือทัศนคติต่อการปฏิบัติงานเป็นไปในทางลบ จะมีผลต่อการปฏิบัติงาน

ความพึงพอใจ หมายถึง สภาพอารมณ์ของบุคคล ที่ได้รับการตอบสนองจากการเรียนหรือการทำงานของบุคคลนั้น ๆ

อีเลีย (Elia. 1972 : 173) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจว่า เป็นความรู้สึกของบุคคลในด้านความพอใจ หรือสภาพจิตใจของบุคคลว่าชอบมากหรือน้อยเพียงใด

โวลแมน (Wolman. 1973 : 384) ได้กล่าวไว้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกที่มีความสุข เมื่อได้รับผลสำเร็จตามความหมาย ความต้องการหรือแรงจูงใจ

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลในด้านความพอใจ หรือทัศนคติของบุคคลที่มีต่อการปฏิบัติงานซึ่งสามารถเป็นได้ทั้งทางบวกและทางลบ ถ้าเป็นทางบวกก็จะทำให้เกิดผลดีต่อการปฏิบัติงานที่ทำ แต่ถ้าเป็นในทางลบ ก็จะเกิดผลเสียต่อการปฏิบัติงานนั้นได้

2. ทฤษฎีเกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ

ทฤษฎีสำหรับสร้างความพึงพอใจมีหลายทฤษฎี ทฤษฎีที่ได้รับการยอมรับ และมีชื่อเสียงที่ผู้ศึกษานำเสนอ ได้แก่ ทฤษฎีลำดับขั้นของความต้องการ มาสโลว์ (Maslow's Hierarchy of Needs) มีรายละเอียดดังนี้

2.1 ทฤษฎีลำดับขั้นของความต้องการ มาสโลว์

มาสโลว์ (Maslow. 1970 : 66-67) ได้ตั้งทฤษฎีทั่วไปเกี่ยวกับการจูงใจ (Maslow's General Theory of Human Motivation) ที่รู้จักและยอมรับกันแพร่หลาย ทฤษฎีการจูงใจ

ของมาสโลว์ มีข้อสมมุติฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ 3 ประการดังนี้

2.1.1 ทุกคนมีความต้องการและความต้องการนี้มีอยู่ตลอดเวลาและไม่มีที่สิ้นสุด

2.1.2 ความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้วจะไม่ใช่เป็นสิ่งจูงใจของพฤติกรรมอีกต่อไป ความต้องการที่ยังไม่ได้รับการตอบสนองเท่านั้นที่เป็นสิ่งจูงใจของพฤติกรรม

2.1.3 ความต้องการของคนจะมีลักษณะเป็นลำดับขั้นต่ำไปหาสูงตามลำดับความสำคัญ กล่าวคือ เมื่อต้องการในระดับต่ำได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการระดับสูงก็จะเรียกร้องให้ตอบสนอง มาสโลว์ได้สรุปลักษณะของการจูงใจไว้ว่า การจูงใจจะเป็นไปอย่างมีระเบียบตามลำดับความต้องการ หรือ “Hierachy of Needs” ตามทฤษฎีของมาสโลว์จะมีลักษณะตามลำดับจากต่ำไปหาสูง 5 ชั้น ดังนี้

1) ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological needs) ความต้องการทางด้านร่างกายเป็นความต้องการเบื้องต้น เพื่อความอยู่รอด เช่น ความต้องการในเรื่องอาหาร น้ำ ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ความต้องการพักผ่อน ความต้องการทางเพศ ความต้องการด้านร่างกายจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของคน ก็ต่อเมื่อความต้องการทางด้านร่างกาย ยังไม่ได้รับการตอบสนองเลย ในด้านนี้ โดยปกติแล้วองค์กรทุกแห่งมักจะตอบสนองความต้องการของแต่ละคนด้วยวิธีการทางอ้อม คือ การจ่ายเงินค่าจ้าง

2) ความต้องการความปลอดภัย หรือความมั่นคง (Security of safety needs) ถ้าความต้องการทางด้านร่างกายได้รับการตอบสนองตามสมควรแล้ว มนุษย์จะมีความต้องการในขั้นที่สูงขึ้นต่อไป คือ ความต้องการความปลอดภัยจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการป้องกันเพื่อให้เกิดความปลอดภัยจากอันตรายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับการดำรงชีพ เช่น ความมั่นคงในหน้าที่ การงานสถานะทางสังคม

3) ความต้องการทางสังคม (Social or belongingness needs) ภายหลังจากที่คนได้รับการตอบสนองในสองขั้นดังกล่าวแล้วก็จะมีความต้องการที่สูงขึ้น คือ ความต้องการทางด้านสังคม จะเริ่มเป็นสิ่งจูงใจที่สำคัญต่อพฤติกรรมของคน ความต้องการทางด้านนี้จะเป็นความต้องการเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันและการได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่น และความรู้สึกว่า ตนเองนั้นเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มทางสังคมอยู่เสมอ

4) ความต้องการที่จะมีฐานะเด่นในสังคม (Esteem or status needs)

ความต้องการขั้นต่อมาเป็นความต้องการที่ประกอบด้วยสิ่งต่าง ๆ ดังนี้ คือความมั่นใจตนเองในเรื่องความสามารถ ความรู้ และความสำคัญของตนเอง รวมทั้งความต้องการที่จะมีฐานะเด่นเป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่น หรืออยากให้คนอื่นในความรับผิดชอบหน้าที่การงาน การดำรงตำแหน่งที่สำคัญในองค์กร

5) ความต้องการที่จะได้รับความสำเร็จในชีวิต (Self – Actualization or self – realization)

ลำดับความต้องการที่สูงสุดของมนุษย์ก็คือความต้องการที่จะสำเร็จในชีวิต ความนึกคิด หรือความคาดหวัง ทะเยอทะยาน ใฝ่ฝัน ภายหลังจากที่มนุษย์ได้รับการตอบสนองความต้องการ ทั้ง 4 ขั้น อย่างครบถ้วนแล้ว ความต้องการในขั้นนี้จะเกิดขึ้นและมักเป็นความต้องการที่เป็นอิสระเฉพาะแต่ละคน ซึ่งต่างก็มีความนึกคิดใฝ่ฝันที่อยากได้รับผลสำเร็จในสิ่งอันสูงส่งในทัศนะของตนเอง

สาระสำคัญของทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของมาสโลว์ สรุปได้ว่า ความต้องการทั้ง 5 ขั้น ของมนุษย์มีความสำคัญไม่เท่ากัน บุคคลแต่ละคนจะปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับการบำบัดความต้องการในแต่ละประเภทที่เกิดขึ้น การมุ่งใจตามทฤษฎีนี้ จะต้องพยายามตอบสนองความต้องการของมนุษย์ ซึ่งมีความต้องการลำดับขั้นที่แตกต่างกันไปและความต้องการตั้งแต่ลำดับที่ 1 ถึง 5 จะมีความสำคัญแก่บุคคลมาน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับความพึงพอใจที่ได้รับจากการสนองความต้องการในลำดับขั้น ๆ

2.2 ทฤษฎีของแมคคลีแลนด์

ทฤษฎีของแมคคลีแลนด์ (McClelland) แบ่งความต้องการของมนุษย์ออกเป็น 3 ประเภท คือ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2540 : 141-144)

2.2.1 ความต้องการสัมฤทธิ์ผล (Needs for achievement) เป็นพฤติกรรมที่จะกระทำการใด ๆ ให้เป็นผลสำเร็จดีเลิศ เป็นแรงขับที่นำไปสู่ความเป็นเลิศ

2.2.2 ความต้องการสัมพันธ์ (Needs for affiliation) เป็นความต้องการที่จะสร้างมิตรภาพและมีความสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่น

2.2.3 ความต้องการอำนาจ (Needs for power) เป็นความต้องการควบคุมผู้อื่นมีอิทธิพลต่อผู้อื่น

2.3 ทฤษฎีของเฮร์เบอร์ก

เฮร์เบอร์ก (Herzberg, 1959 : 113-115) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าทฤษฎีที่เป็นมูลเหตุที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ เรียกว่า The Motion Hygiene Theory ซึ่งกล่าวถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน 2 ปัจจัย คือ

2.3.1 ปัจจัยกระตุ้น (Motivation factors) เป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับงาน ซึ่งมีผลก่อให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน เช่น ความสำเร็จของงาน ความรับผิดชอบ ความก้าวหน้าของตำแหน่ง

2.3.2 ปัจจัยค้ำจุน (Hygiene factors) เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมในการทำงาน และมีหน้าที่ให้บุคคลเกิดความพึงพอใจในการทำงาน เช่น เงินเดือน โอกาสที่จะก้าวหน้าในอนาคต ตำแหน่งการงานในอาชีพ สถานภาพการทำงาน เป็นต้น

สรุปได้ว่าความพึงพอใจ เมื่อนำมาใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน คือการได้รับรางวัลหรือผลตอบแทนภายใน เป็นผลต่อความรู้สึกของผู้เรียน ผู้เรียนสามารถเอาชนะความยุ่งยากต่าง ๆ และสามารถดำเนินงานภายใต้ความยุ่งยากทั้งหลายได้สำเร็จ ก็จะทำให้เกิดความภูมิใจ ตลอดจนได้รับการยกย่องจากบุคคลอื่นส่วน ผลการตอบแทนจากภายนอก จะเป็นรางวัลที่ผู้อื่นจัดทำให้มากกว่าที่ตนเองจะหาด้วยตนเอง เช่น การได้รับคำยกย่องจากครูผู้สอน พ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือคะแนนทางการเรียนในระดับที่น่าพอใจ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
 วิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
 บริบทของโรงเรียนบ้านหัวขัว

โรงเรียนบ้านหัวขัว ก่อตั้งเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ 2469 เดิมตั้งอยู่ที่วัดบูรพาราม บ้านหัวขัว ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2475 จึงย้ายมาอยู่ ณ ที่ตั้งปัจจุบัน เลขที่ 33 หมู่ที่ 9 ถนนถนนันท์ ตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม 44150 ปัจจุบันนี้ เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก มีอายุ 81 ปี

1. ด้านภูมิศาสตร์

โรงเรียนบ้านหัวขัว ตั้งอยู่ห่างจากหมู่บ้านหัวขัว 500 เมตร ระยะทางอยู่ห่างจาก จังหวัดมหาสารคาม 8 กิโลเมตร ห่างจากที่ว่าการอำเภอกันทรวิชัย 9 กิโลเมตร เส้นทาง การคมนาคมเป็นถนนลาดยางทางหลวงหมายเลข 213 จากจังหวัดมหาสารคามไปจังหวัด กาฬสินธุ์ การสัญจรไปมาด้วยทางรถยนต์โดยสารและพาหนะส่วนตัวสะดวกรวดเร็ว

สภาพแวดล้อมรอบโรงเรียนเป็นพื้นที่ราบสูง ทำให้ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง มีลำห้วยธรรมชาติ มีป่าสาธารณประโยชน์ของชุมชน มีเขตพื้นที่เกษตรกรรมทำนา ทำไร่ อ้อย เลี้ยงสัตว์ เป็นต้น

2. ด้านสังคม

โรงเรียนตั้งอยู่ในถิ่นชนบท มีความผูกพันในขนบธรรมเนียมประเพณีแบบดั้งเดิม และมีความเป็นอยู่กันแบบพี่น้อง มีวัดบูรพารามและวัดป่าวังเลิง เป็นศูนย์รวมจิตใจของพุทธศาสนิกชน ในการประกอบศาสนกิจร่วมกันและเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญของโรงเรียน ผู้ปกครองส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำนา เป็นอาชีพหลักและมีอาชีพค้าขาย งานรับจ้างและอื่น ๆ เป็นอาชีพเสริม เพราะอยู่ใกล้แหล่งการศึกษา แหล่งธุรกิจ โรงงาน สถานประกอบการ ห้างร้านต่าง ๆ เช่นมหาวิทยาลัยมหาสารคามอยู่ห่าง ประมาณ 5 กิโลเมตร ระบบสาธารณูปโภค ไฟฟ้า น้ำประปา เครือข่ายสื่อสารอินเทอร์เน็ตทั่วถึง มีโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านหัวขัว ดูแลด้านการสาธารณสุข มีธุรกิจก่อสร้าง รับเหมาและการจ้างงานในท้องถิ่น ทำให้มีแรงงานต่างถิ่นมาอาศัยอยู่เป็นครอบครัว ทำให้มีเด็กนักเรียนส่วนหนึ่ง ต้องย้ายเข้า ย้ายออกบ่อย จากสาเหตุการย้ายติดตามผู้ปกครอง

3. ด้านเศรษฐกิจ

ผู้ปกครองนักเรียนส่วนมากมีฐานะยากจนถึงปานกลาง ประกอบอาชีพทำนา ทำไร่ งานหัตถกรรมพื้นบ้าน จักสาน ทอเสื่อ งานรับจ้างและอื่น ๆ ด้วยค่าครองชีพที่สูงขึ้น ผู้ปกครองที่อยู่ในวัยทำงาน ต้องไปประกอบอาชีพหารายได้นอกชุมชน ส่วนหนึ่งต้องเดินทางไปทำงานในเมืองหรือต่างจังหวัด ปล่อยให้ลูกอยู่ในความดูแลของญาติ ๆ (ปู่ ย่า ตา ยาย ฯลฯ)

4. ด้านการจัดการเรียนการสอน

โรงเรียนบ้านหัวขัว เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการจัดการศึกษา 2 ระดับคือ การศึกษาปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปัจจุบันมีห้องเรียน 8 ห้องเรียน บุคลากรครูจำนวน 7 คน พนักงานบริการจำนวน 1 คน ในปีการศึกษา 2555 มีนักเรียนทั้งหมดจำนวน 75 คน ครูประจำชั้นแต่ละชั้น สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และร่วมกันรับผิดชอบสอนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีครูไม่ครบชั้นเรียน ดังนี้

4.1 ข้อมูลนักเรียน

ตารางที่ 2 จำนวนนักเรียน จำแนกตามระดับชั้น ปีการศึกษา 2555

ระดับชั้น	จำนวนนักเรียน			ครูประจำชั้น
	ชาย	หญิง	รวม	
อนุบาล 2	2	3	5	นางกิ่งกมล นุปผาทาโน
อนุบาล 1	6	7	13	นางกิ่งกมล นุปผาทาโน
รวมระดับก่อนประถม	8	10	18	
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1	2	5	7	นางสุดใจ แซ่เอี้ย
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2	4	7	11	นางลภาวดี ศรีพระนาม
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3	4	8	12	นางสุดใจ แซ่เอี้ย
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	6	5	11	นายอุทธิรงค์ พิมพักดิ์
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	4	5	9	นางศิริพร พิมพักดิ์
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	2	5	7	นางงามนิจ คำปลิว
รวมระดับประถมศึกษา	22	35	57	
รวมทั้งสิ้น	30	45	75	

ที่มา : โรงเรียนบ้านหัวขัว (2555 : 9)

4.2 ข้อมูลครูและบุคลากรทางการศึกษา

ตารางที่ 3 จำนวนครูและบุคลากรของโรงเรียนบ้านหัวขัว ปีการศึกษา 2555

ที่	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง	วุฒิ	วิชาเอก
1.	นายวิเชียร สมบัติตรา	ผู้อำนวยการ โรงเรียน	กศ.ม.	บริหารการศึกษา
2.	นายอุทธิรงค์ พิมพักดิ์	ครูชำนาญการพิเศษ	ค.บ.	พลศึกษา
3.	นางงามนิจ คำปลิว	ครูเชี่ยวชาญ	กศ.ม.	หลักสูตรและการสอน

ที่	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง	วุฒิ	วิชาเอก
4.	นางลภาวดี ศรีพระนาม	ครูชำนาญการพิเศษ	ค.บ.	การประถมศึกษา
5.	นางศิริพร พิมพ์ศักดิ์	ครูชำนาญการพิเศษ	ค.บ.	สังคมศึกษา
6.	นางสุดใจ แซ่เอี้ย	ครูชำนาญการพิเศษ	ค.บ.	สุขศึกษา
7.	นางกิ่งกมล บุปผาทาโน	ครูชำนาญการพิเศษ	ค.บ.	ปฐมวัย
8	นายแสวง ฟองฤทธิ์	พนักงานบริการ	มศ.5	-

ที่มา : โรงเรียนบ้านหัวขัว (2555 : 10)

5. ด้านการบริหารจัดการ

โรงเรียนบ้านหัวขัว (2553 : 2-3) มีการบริการจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School base Management) โดยชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างเข้มแข็ง มุ่งผลสัมฤทธิ์ที่เกิดกับตัวผู้เรียน การจัดการเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยยึดแผนกลยุทธ์ ธรรมนูญโรงเรียน เป็นหลักในการบริหารงาน มีระบบประกันคุณภาพภายในจากหน่วยงานการศึกษาต้นสังกัดและประกันคุณภาพภายนอกจากองค์กรประเมินคุณภาพมาตรฐานการศึกษา นอกจากนี้โรงเรียนมีการให้ความร่วมมือในการบริการสังคม ด้านความรู้วิชาการ การมีจิตสาธารณะและทักษะชีวิต ร่วมกับการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมายตามนโยบายภาครัฐ มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพทุกคน มีการปรับปรุงสภาพแวดล้อม สื่อเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ บุคลากรได้รับการสนับสนุนพัฒนาด้านวิชาการ วิชาชีพ รวมถึงการบริหารจัดการชั้นเรียนเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา โดยตั้งเป้าหมายการจัดการเรียนรู้ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อยู่ระดับ 3 หรือร้อยละ 80 ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และมีการพัฒนาปรับปรุงคุณภาพงานด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนทั้งงานวิชาการ งานบริหารทั่วไป งานการเงินและงบประมาณ งานบริหารบุคคล ให้ได้มาตรฐานสอดคล้อง สนับสนุนซึ่งกันและกันอย่างมีประสิทธิภาพ สนองต่อการพัฒนา นโยบาย 4 ประกันและแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ให้เห็นเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน ยั่งยืน ตลอดไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

1. งานวิจัยในประเทศ

อารีรักษ์ คาราวีโรจน์ (2548 : 84) ได้วิจัยการสร้างและทดลองใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องหน่วยยักษ์สารพัดประโยชน์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มทดลองมีคะแนนผลการอ่านสูงกว่าก่อนอ่านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความพึงพอใจมากที่สุด

สมสนิท ไพศาล (2548 : 57-60) ได้ศึกษาการพัฒนาแผนการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะ และหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่อง มาตราตัวสะกด กลุ่มสาระภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่าแผนการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะและหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่อง มาตราตัวสะกด กลุ่มสาระภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.33/86.43 และมีค่าดัชนีประสิทธิผลของแผนการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะและหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่องมาตราตัวสะกดเท่ากับ 0.7294 นักเรียนมีความก้าวหน้าเกิดเป็นร้อยละ 72.94

นิกร กาเจริญ (2549 : 57-58) ได้วิจัยการพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติมกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องดาราศาสตร์และอวกาศ สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า หลังการอ่านหนังสืออ่านเพิ่มเติมกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความคิดเห็นต่อหนังสืออ่านเพิ่มเติมอยู่ในระดับมากที่สุด

รัตนา ศรีตระกุล (2549 : 102-105) ได้วิจัยการพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติมด้านความมีวินัย สาระพระพุทธศาสนา เพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านเหล่าไฉ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติมมี ประสิทธิภาพ 90.12/82.16 สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยหนังสืออ่านเพิ่มเติมอยู่ในระดับพึงพอใจมาก

ธนิกานต์ ทาอ้าย (2549 : 52-54) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เถลิงพระเกียรติเทียมฟ้า สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ผลการศึกษาพบว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เถลิงพระเกียรติเทียมฟ้า สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ประเภทสารคดีสำหรับเด็ก ขนาด 21×29.5 เซนติเมตร แบบแนวตั้ง จำนวน 107 หน้า ขนาดตัวอักษร 24 พ้อยท์ แนวทางในการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม สำหรับเด็กการสร้างหนังสือสำหรับเด็กที่ดี มีคุณค่าสำหรับเด็กนั้น ควรมีโครงเรื่องที่เหมาะสม สนองความต้องการและความสนใจของเด็ก ใช้ภาษาเข้าใจง่าย มีรูปภาพ สี สันสวยงาม สอดคล้องกับเนื้อหา ตัวอักษรรูปเล่มและชื่อเรื่องที่ดึงดูดความสนใจ นำอ่านชวนติดตามการประเมินคุณภาพหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เถลิงพระเกียรติเทียมฟ้า สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ที่มีต่อคุณค่าของหนังสือ เรื่อง เถลิงพระเกียรติเทียมฟ้า สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 พบว่าด้านลักษณะการจัดรูปเล่ม อยู่ในระดับดี ด้านลักษณะการจัดภาพลักษณะของเนื้อหา การใช้ภาษา คุณค่าและประโยชน์ที่จะได้รับ อยู่ในระดับดีมาก ความคิดเห็นของครูที่มีต่อคุณค่าของหนังสือ เรื่อง เถลิงพระเกียรติเทียมฟ้า สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 พบว่าด้านการจัดรูปเล่ม ทั้งลักษณะการจัดภาพ ลักษณะของเนื้อหา ด้านการใช้ภาษา และคุณค่าและประโยชน์ที่จะได้รับ อยู่ในระดับดีมากความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อคุณค่าของหนังสือ เรื่อง เถลิงพระเกียรติเทียมฟ้าสำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 พบว่า ด้านลักษณะการจัดรูป ลักษณะการจัดภาพ ลักษณะของเนื้อหาการใช้ภาษา และคุณค่าและประโยชน์ที่จะได้รับ อยู่ในระดับดีมาก

ปราณี บุญน้อม (2550 : 90-93) ได้ศึกษาการพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองแห่งน้ำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จังหวัดสระบุรี ผลการศึกษาพบว่า เป็นหนังสือที่มีคุณภาพอยู่ในมากที่สุดทุกด้าน มีความเหมาะสมในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน การปลูกฝังความรักความภาคภูมิใจในท้องถิ่นตน นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้อยู่ในระดับมากที่สุด

ชินวัฒน์ กุลสวัสดิ์ (2550 : 80-88) ได้ศึกษาการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่องกล้วยน้ำว้า สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติม พบว่า มีความสอดคล้องโดยเฉลี่ยเท่ากับ 0.78 และการประเมินคุณภาพโดยนักเรียน มีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 4.10 อยู่ในระดับเหมาะสมมาก

เสาวลักษณ์ ฤ ระนอง (2550 : 126) ได้ศึกษาการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม : หน่วยชีวิตเราน่ารู้ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 การศึกษาพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยหนังสืออ่านเพิ่มเติม มีความรู้ความเข้าใจง่ายขึ้น มีความรู้ที่คงทนเกิดทักษะกระบวนการคิด เรียนรู้ได้อย่างเป็นสุข ผู้เชี่ยวชาญประเมินคุณภาพของหนังสือพบว่ามีการจัดทำรูปเล่มสวยงามขนาดเหมาะสมได้มาตรฐานมีความสอดคล้องกับเนื้อหาของหนังสือ

อารี จูโนเมือง (2551 : 72-73) ได้วิจัยการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง โอวาท 3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่าหนังสืออ่านเพิ่มเติมทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทำให้นักเรียนมีผลการเรียนและความฉลาดทางอารมณ์ สามารถนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนบรรลุตามจุดมุ่งหมายได้

ศรีอัมพร อิ่มคำ (2552 : 40-43) ได้ศึกษาผลการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ที่มีต่อพฤติกรรมประหยัดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนาคสมุทรสงเคราะห์ จังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษา พบว่านักเรียนมีพฤติกรรมด้านความประหยัด หลังจากการจัดการเรียนการสอนด้วยหนังสืออ่านเพิ่มเติมสูงกว่าก่อนจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

2. งานวิจัยต่างประเทศ

แดซิงเกอร์ (Dasinger. 2003 : 4262-A) ได้วิจัยรูปแบบและวิธีการในการพัฒนาการอ่านของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในโครงการรื้อฟื้นการอ่าน เป็นการวิจัยในเชิงปฏิบัติการเพื่อกำหนดทิศทางการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงรูปแบบและวิธีการของวิธีสอนทำการศึกษาโดยการสุ่มตัวอย่างครู 1 คนและนักเรียนจำนวน 22 คน ทางตอนใต้ของรัฐจอร์เจียทำการศึกษาโดยการแบ่งกลุ่มตัวอย่างศึกษาออกเป็น 2 กลุ่ม และเปรียบเทียบความสามารถของทั้ง 2 กลุ่ม การวิเคราะห์ข้อมูลจากการเปรียบเทียบทั้ง 2 กลุ่ม ซึ่งให้เห็นความแตกต่าง 3 ประการที่มีผลกระทบต่อรูปแบบและวิธีการสอน กล่าวคือ การเลือกนักเรียน ความตั้งใจและมุมมองความพยายามของครู ผลการวิจัยพบว่าประสิทธิภาพของครู คุณภาพของหนังสือ มีผลต่อการพัฒนาการอ่านของนักเรียน

กิลลิก (Killick. 2005 : 23 - A) ได้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการขับเคลื่อนทางยุทธศาสตร์กับการวิจารณ์หนังสือหลักสูตรสถานศึกษา โดยตระหนักถึงการพัฒนาการและเปลี่ยนแปลงด้านประสบการณ์ของนักเรียน โดยการนำเสนอหัวข้อในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอธิบายถึงขบวนการดำเนินการได้อย่างไร ในทางตรงกันข้ามจากการสัมภาษณ์

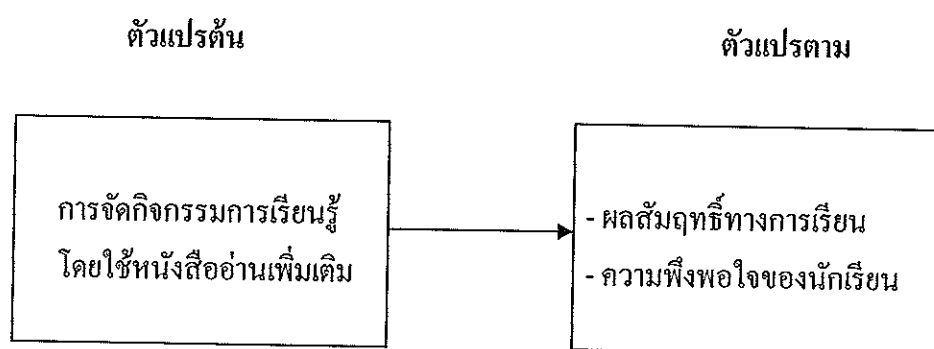
มหาวิทยาลัยซึ่งเป็นผู้นำสำคัญได้ให้การยอมรับในรูปแบบใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้น เป็นการสร้างเอกลักษณ์ที่หลากหลายระหว่างเพื่อน โดยประสบการณ์ของนักเรียนเองและเนื้อหาที่มีความเด่นชัดและการรับรู้ข่าวสารจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของลักษณะทางวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีที่มีมานาน ทำให้นักเรียนสร้างลักษณะนิสัยส่วนตัวเพิ่มขึ้น การดำเนินงานตามแผนหลักสูตรสถานศึกษา และทิศทางเกี่ยวกับสังคมวัฒนธรรมจะสามารถตั้งจุดประสงค์และมีเป้าหมายในทิศทางเดียวกัน ความก้าวหน้า ทางด้านหลักสูตรแสดงถึงความวางแผนสังเกตการณ์ความเจริญก้าวหน้าทางด้านความรู้และได้รับการสนับสนุนจนเป็นมหาวิทยาลัยแห่งการเรียนรู้ ซึ่งมีผู้ให้การสนับสนุนอยู่บนพื้นฐานของความเป็นแบบแผน และมีความเฉพาะตัวเกี่ยวกับบริบทของตัวเอง

จากการศึกษางานวิจัยวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ ผู้วิจัยสรุปได้ว่าการจัดการเรียนการสอนด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น และนักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข ต้องมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยที่ครู นักเรียน เข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วม ที่สำคัญทำให้ทราบว่า นักเรียนมีความต้องการที่จะเรียนรู้และสนใจในกิจกรรมทักษะการเรียนรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมเป็นสื่อนวัตกรรม จะทำให้นักเรียนสามารถพัฒนาตนเองได้ในหลายด้าน ทั้งในด้านความรู้และคุณธรรม ตลอดจนการใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ทำให้การจัดการศึกษาประสบผลสำเร็จ ตามจุดมุ่งหมายที่หลักสูตรกำหนดไว้ การพัฒนาสื่อ ซึ่งก็คือหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่มีคุณภาพ ช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองโดย สามารถคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น สามารถอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนสื่อความหมาย รู้จักการแสวงหาความรู้ ทักษะ สรุปหลักการความรู้ แนวคิด ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ได้อย่างเหมาะสม เป็นการพัฒนาศักยภาพของนักเรียนให้ก้าวหน้าไปสู่สังคม แห่งการเรียนรู้และการพัฒนาที่ยั่งยืนตลอดไปได้

กรอบแนวคิดการวิจัย

หนังสืออ่านเพิ่มเติม สารที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง งานบ้านแสนสนุก กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 7 เรื่องคือ เรื่องร่วมด้วยช่วยกัน เรื่อง หยากใย

ไร่บ้าน เรื่อง บ้านนาอยู่ เรื่องเก็บดีสะควกใช้ เรื่องดวงตาสดใส เรื่องน้องอ้มกลับใจ และ เรื่องตุ้ตุ้ต้นสาย ทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และเป็นสื่อที่ใช้ในกิจกรรม การเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังแผนภาพที่ 3

แผนภาพที่ 3 กรอบแนวคิดการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY